

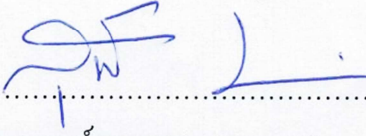
การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ขวัญจิรา กองสุข

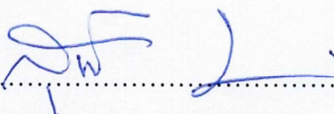
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ขวัญจิรา กองสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

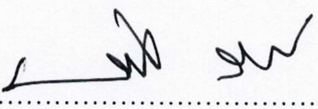
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อัมสวาสดี)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์ และ ดร.ชัยพนธ์ รั้งงาม กรรมการสอบงานนิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ดังรายนามในงานนิพนธ์นี้ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจสอบปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มี คุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่ได้ให้การ สนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน ให้ คำปรึกษา และเป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ รวมทั้งญาติพี่น้อง และเพื่อนทุกคนที่สนับสนุน ให้กำลังใจ เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความมานะพยายามจนงานนิพนธ์นี้บังเกิดผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และ ประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ขวัญจิรา กองสุข

58990014: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัญหาและแนวทางแก้ไข/ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ/ โรงเรียนขนาดใหญ่

กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ขวัญจิรา กองสุข: การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

(TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL EXPANSION OPPORTUNITIES SCHOOL IN SRIRACHA 1 UNDER THE OFFICE OF CHONBURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สุเมธ งามกนก, กศ.ด. 115 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 92 คน ในการวิจัยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงานด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าโดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .38 -.78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (*t-test*) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการร่วมตัดสินใจ ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศและระดับชั้นที่สอนของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

58990014: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PROBLEM OF USING/ INFORMATION TECHNOLOGY/ LARGE SCHOOL/ SRIRACHA SCHOOL GROUP 1/ THE CHON BURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

KHWANCHIRA KONGSUK: TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL EXPANSION OPPORTUNITIES SCHOOL IN SRIRACHA 1 UNDER THE OFFICE OF CHONBURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3. ADVISORY COMMITTEE: SUMET NGAMKANOK, Ed.D. 115 P. 2017.

The purposes of this study were to study Teacher's Participation in Academic Affairs Administration of Educational Expansion Opportunities School in Sriracha 1 under the Office of Chonburi Primary Education Service Area 3. The Sample consisted of 92 teachers. The research was divided into four aspects: targeting, participation, decision and communication. The employed research instrument was a set of questionnaire. The discriminative power between .38-.78 and the coefficient of reliability was .96. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA.

The study found that

1. Teacher's Participation in Academic Affairs Administration of Educational Expansion Opportunities School in Sriracha 1 under the Office of Chonburi Primary Education Service Area 3. Overall and individual aspects were high level by arranging from least to high score; participation, targeting and decision. Except communication section was in medium level.

2. The comparison of Teacher's Participation in Academic Affairs Administration of Educational Expansion Opportunities School in Sriracha 1 under the Office of Chonburi Primary Education Service Area 3 classify by gentles and levels taught. The overall and by a section were different statistically insignificant.

3. The comparison of Teacher's Participation in Academic Affairs Administration of Educational Expansion Opportunities School in Sriracha 1 under the Office of Chonburi Primary Education Service Area 3 classify by experiences. The overall and by a section were difference was statistically insignificant. Except targeting were difference statistically significant at the .05 level, this was hypothesis.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
สภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.....	12
ยุทธศาสตร์ในการบริหาร 12 ประการ.....	16
แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ.....	17
แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	33
การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ.....	38
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผล.....	84
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก.....	104
ภาคผนวก ข.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 60
2	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน..... 66
3	การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน..... 68
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมและรายข้อ..... 68
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการมีบทบาทร่วมใน การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ..... 70
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ..... 72
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายข้อ..... 73
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ..... 75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน.....	76
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูผู้สอน.....	77
11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน.....	78
12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 3 เป็นรายคู่โดยวิธี LSD จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	80
13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนและระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอนของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน.....	81
14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน.....	82
15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม.....	114

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายว่าด้วยแรงจูงใจในการทำงาน.....	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงาน และคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถ เรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้สร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ แข็งแรง ประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวได้ ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุมน อมรวิวัฒน์, 2550, หน้า 461) ซึ่งสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ พลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) และสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา จัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษา ที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิก ที่ดีของสังคมตั้งแต่วันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มี คุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของ ผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิต และสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2)

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคม แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการ เรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอด คู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝน เป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความ คิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคณะผู้สังคมด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์

วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคมเคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มินิสัยใฝ่รู้รักการอ่าน ตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, หน้า 12)

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ ซึ่งแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลมีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 4-5)

ธรรมาธิปไตย (2551, หน้า 556) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้คนทำงานมีความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้วการทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยาก จึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์กรทำให้เกิดการมีส่วนร่วม องค์กรจึงจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลในหน่วยงานหรือองค์กรจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น Lodahl and Mathide (1968, p. 78) ได้กล่าวว่า นอกจากปัจจัยด้านลักษณะงาน ความทุ่มเทในงานหรือการมีส่วนร่วมในงาน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรนั้น สามารถบริหารงานต่าง ๆ ได้อย่างดี ประสบความสำเร็จ

ในการบริหารงาน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน ความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน เป็นระดับของการทำงานที่บุคคลมีผลจากความพึงพอใจของเขาเอง หรือคุณค่าของตนเองต่องาน ที่ปฏิบัติ นั้น จะทำให้ได้ผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็น องค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควร จะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้น เตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพใน การสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจ ของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒน์, 2554) แสดงให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้คนทำงานมีความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้ว การทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยาก จึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์กร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม องค์กรจึงจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สองคั้งกับอำนาจ ทองโปรง (2553, หน้า 3) กล่าวว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็น กิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียน การสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผลงานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของ การศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาต้อง ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนงานอื่น ๆ นั้น แม้วามีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ถือว่าเป็นงาน ที่มีความสำคัญรองลงมาโดยเป็นงานสนับสนุนในทางวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สตีตชัย วรานนท์วนิช, 2553, หน้า 144-145) ขอบข่ายงานวิชาการมีทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1) การ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การเรียนการสอน 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การศึกษา 4) การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา และ 6) การพัฒนาส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งทางการศึกษา (สมเดช ศรีแสง, 2550, หน้า 303-304)

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาในเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยการกำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาของโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, หน้า 34) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษาโดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้วการทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยากจึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์กร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมองค์การจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 556)

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในวงการศึกษ เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและโลก นอกจากนั้นยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างบัณฑิตอย่างมาก บัณฑิตจะมีความคิดที่ดี มีวิธีการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง และมีระบบแบบแผนในกาปฏิบัติงาน ตลอดจนพัฒนาบุคลิกภาพเชิงวิชาการ เชิงวิชาชีพ ซึ่งควรได้รับการปลูกฝังจากครูผู้สอน และบุคลิกภาพของครูย่อมส่งผลไปสู่บัณฑิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 113) ครูจึงถือว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่จะจัดการศึกษาให้สำเร็จหรือไม่ เพราะครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอน สามารถสร้างเยาวชนให้เป็นคนดีคนเก่ง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามความต้องการของสังคม ครูมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 57)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ได้ดำเนินงานบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการตาม นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังพบปัญหาหลายด้าน ๆ เช่น บุคลากรในโรงเรียนมีบทบาท หรือส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนใหญ่การกำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียนมาจากคณะผู้บริหาร และบุคลากร ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความสม่ำเสมอในการทำ วิจัย และขาดความตระหนักในการให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานในหลายวิชา แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากครูขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการ ครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่และการมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ

ครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวของโรงเรียน และครูไม่มีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารอย่างชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3, 2558)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการในสถานศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ การบริหารงานต้องประกอบไปด้วยบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร เพราะครูเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานในทุกเรื่อง และเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง สามารถให้ข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบัน ครูย่อมรู้สึกว่าคุณค่า สร้างความภาคภูมิใจ สร้างความผูกพันและให้ความร่วมมือรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ โดยมีการร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้เกี่ยวข้อง กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์งานวิชาการ ให้ขวัญและกำลังใจในการทำงาน กระตุ้นครู เตือนครู และให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน มีการติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนควรได้นำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของและร่วมจัดการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนนท์, 2546, หน้า 3)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาการบริหารงานวิชาการแก่ผู้บริหารและครู และใช้เป็นเครื่องกำหนดนโยบายและแผนการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีผลสัมฤทธิ์และมาตรฐานวิชาการสูงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน

คำถามของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

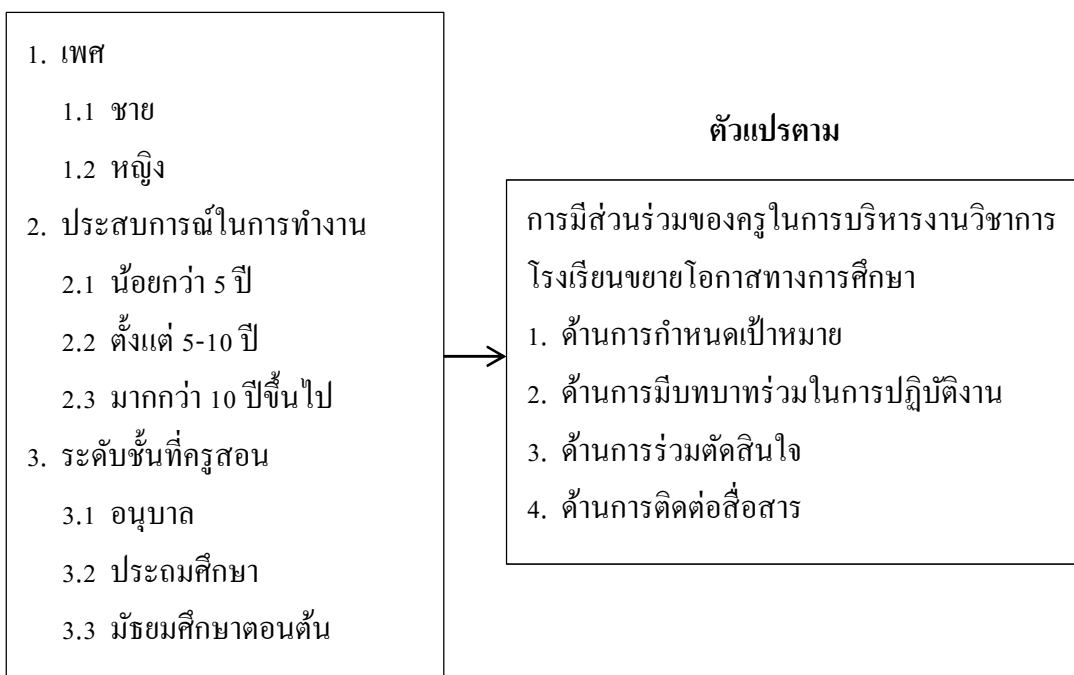
การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของ Beckhard (1978) ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่ครูสอน 3 ระดับชั้น ดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ดังนี้

1. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนานโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามแนวคิดของ Beckhard (1978) ใน 4 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย
- 1.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน
- 1.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ
- 1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งได้แก่ โรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนบริษัท ไทยกสิกรสงเคราะห์ และโรงเรียนวัดแหลมฉบัง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 121 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งได้แก่ โรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนบริษัท ไทยกสิกรสงเคราะห์ และโรงเรียนวัดแหลมฉบัง ปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 เพศ ได้แก่

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่

3.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ระดับชั้นที่ครูสอน ได้แก่

3.1.3.1 ระดับอนุบาล

3.1.3.2 ระดับชั้นประถมศึกษา

3.1.3.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย

3.2.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน

3.2.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ

3.2.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย 2) ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการร่วมตัดสินใจ และ 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูกับผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อาจจัดบริการห้องสมุด การนิเทศภายใน การอบรมเชิงวิชาการ การนิเทศการสอน และการประกันคุณภาพ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามของครู โดยการสังเคราะห์ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของ Beckhard (1978) ใน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนด รับทราบเป้าหมายทางวิชาการในด้านวางแผนวิชาการ มาตรฐานการเรียนการสอน ตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมทางวิชาการ นิเทศการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล

2.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดตารางสอน พิจารณาครูเข้าสอน การนิเทศชั้นเรียน การกำหนดเนื้อหาสาระ การเขียนแผนการสอนและตรวจแผนการสอน การวัดผลประเมินผล การเป็นวิทยากร การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมต่าง ๆ และการปรับปรุงผลงานวิชาการ

2.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา การทำแผนงานวิชาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง

กรรมการที่ปรึกษาวิชาการ ทรัพยากร กิจกรรมนักเรียน รวมทั้งการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการดำเนินงานทางวิชาการ

2.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับงานวิชาการในด้านประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การสร้างความเข้าใจทางวิชาการ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ครู หมายถึง ผู้สอนในโรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนบริษัทไทยกสิกรสงเคราะห์ และโรงเรียนวัดแหลมฉบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. เพศ หมายถึง เพศของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แบ่งเป็น

4.1 ชาย หมายถึง ครูที่เป็นเพศชาย

4.2 หญิง หมายถึง ครูที่เป็นเพศหญิง

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง จำนวนปี หรืออายุการทำงานที่นับตั้งแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการสอนถึงวันที่ให้ข้อมูล โดยคำนวณจากประสบการณ์ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 3 ระดับประสบการณ์ คือ

5.1 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยของระยะเวลาทำการสอนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปเป็นผู้มีประสบการณ์มาก (มากกว่า 10 ปีขึ้นไป)

5.2 ประสบการณ์ปานกลาง หมายถึง ระยะเวลาการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยของระยะเวลาทำการสอนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปเป็นผู้มีประสบการณ์ปานกลาง (ตั้งแต่ 5-10 ปี)

5.3 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยของระยะเวลาทำการสอนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปเป็นผู้มีประสบการณ์น้อย (น้อยกว่า 5 ปี)

6. ระดับชั้น หมายถึง ระดับและพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน โดยแบ่งเป็น ระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ภาระงานของครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น

7. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัด ชลบุรี ประกอบไปด้วย 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดมโนรม 2) โรงเรียนบริษัทไทยกลีกร สงเคราะห์ และ 3) โรงเรียนวัดแหลมฉบัง

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 หมายถึง หน่วยงานของรัฐ ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการ บริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนในสังกัดอยู่ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
  2. ยุทธศาสตร์ในการบริหาร 12 ประการ
  3. แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ
  4. แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม
  5. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
    - 5.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย
    - 5.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน
    - 5.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ
    - 5.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร
  6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
    - 6.1 เพศ
    - 6.2 ประสบการณ์ในการทำงาน
    - 6.3 ระดับชั้นที่ครูสอน
  7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 7.1 วิจัยในประเทศ
    - 7.2 วิจัยต่างประเทศ

สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน

การศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3, 2558, หน้า 6) ดังนี้

1. ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 36)
2. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) และกฎหมายอื่น และ
3. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
  - 3.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
  - 3.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.3 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.4 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.5 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.6 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.7 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.8 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.9 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

3.10 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

3.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายใน เขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็น หน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นองค์กรที่สร้างองค์ความรู้ คู่ประชาคมอาเซียนบนพื้นฐานโอกาสและคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบุคคล ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัวและสังคม

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ
2. มุ่งเน้นจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. สนับสนุนการสร้างปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนรู้สู่การดำรงชีวิต
4. ส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. สร้างเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้เต็มศักยภาพ
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นโครงการที่สำคัญโครงการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นโครงการที่มุ่งให้เยาวชนทุกคนที่เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสเรียนต่อใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นการเปิดโอกาส หรือขยายโอกาสให้เยาวชนมีพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ในระยะแรกให้ดำเนินการเป็นโครงการ นำร่องเพื่อการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมในการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) อีก 3 ปี เริ่มจากให้กรมกรมสามัญศึกษาเปิดโรงเรียนสาขามัธยมศึกษา ตอนต้น และเปิดโรงเรียนใหม่เพิ่มขึ้นปีละ 50-100 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นมา แต่ยังคงพบว่า เยาวชนที่อยู่ห่างไกลออกไป โดยเฉพาะในชนบทไม่สามารถมาเรียนได้คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 มอบหมายงานให้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา แห่งชาติ (สพช.) จัดการศึกษารับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม ทั่วประเทศ รวม 119 โรงเรียน ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2533 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

กรรมการศาสนา และกรมอาชีวศึกษา ร่วมจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 7 อ้างถึงใน จรรย์ แสงบุญ, 2552, หน้า 1)

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมรณรงค์ให้เด็กที่เรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2-5) เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับประชากรวัยเรียนได้อย่างเหมาะสม เสมอภาค เป็นธรรม คุ่มค่า ประหยัดงบประมาณ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ คือ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่ที่เหมาะสม เพียงพอ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่น้อยกว่า 40 คน มีครูที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีครูเพียงพอในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก และมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะรับรองการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดใน 1 อำเภอ คือ อำเภอศรีราชา ประกอบไปด้วยโรงเรียน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนบริษัทไทยกลีกรสงเคราะห์ และโรงเรียนวัดแหลมฉบัง เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีลักษณะเชิงกายภาพใกล้เคียงกัน คือ ชุมชนใกล้เคียง และโรงงานอุตสาหกรรม ประชาชนในพื้นที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 มีทั้งคนในท้องถิ่นและต่างถิ่น มาเช่าที่อยู่อาศัย เพื่อรับจ้างในสถานประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จัดการศึกษาตามโครงสร้างการจัดการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (ป.1-ป.6) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) นโยบายการบริหารจัดการภายในโรงเรียน จะถูกกำหนดและผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และมีการตั้งคณะกรรมการขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลในชุมชน ครูข้าราชการ เข้ามาเป็นคณะกรรมการการบริหารงานภายในโรงเรียน แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานการเงิน และกลุ่มบริหารงานบุคลากร ผู้บริหารยึดหลักบริหาร/เทคนิคการบริหารแบบการมีส่วนร่วม อยู่ในการควบคุมการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาตัวครูและนักเรียนให้ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

ยุทธศาสตร์ในการบริหาร 12 ประการ

สำหรับการบริหารงานในโรงเรียน โดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิ่ง (P-D-C-A) ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติการ (P-Plan) การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ (D-Do) การตรวจสอบประเมินผล (C-Check) และการปรับปรุงการพัฒนาดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (A-Act) เพื่อยกระดับและควบคุมคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว ในการบริหารโรงเรียนสู่คุณภาพ และเป็นโรงเรียนที่เข้มแข็ง (Smart school) จึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา ด้วยยุทธศาสตร์ 12 ประการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3, 2558, หน้า 54-55) ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การบริหารแบบธรรมาภิบาล ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า
2. ยุทธศาสตร์การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมสรุปผล และร่วมชื่นชมความสำเร็จและการใช้เทคนิค การบริหารเป็นทีม (Team work) รวมถึงการสร้างภาวะผู้นำ (Leadership)
3. ยุทธศาสตร์การนิเทศ แบบกัลยาณมิตร (สุมน อมรวิวัฒน์, 2547) ซึ่งประกอบด้วย เน้น 5 ประการ ได้แก่ เป็นการนิเทศไม่ใช่การนิเทศเอกสาร เป็นกระบวนการ “ให้ใจ” และ “ร่วมใจ” เป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากความศรัทธา เป็นกระบวนการที่เน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มาจากรากฐานปัญญาธรรม ฐานเมตตาธรรม และฐานความเป็นจริงในชีวิต
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนานบนข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์ (Information based management)
5. ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and development) การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการวิจัยระดับ โรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป
6. ยุทธศาสตร์การเข้าถึง เข้าใจ พัฒนา (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, 2555) ในที่นี้หมายถึง เข้าถึง: ปัญหา สภาพนักเรียน ครู ชุมชน เข้าใจ: สาเหตุ ที่มาแห่งปัญญา และการเปลี่ยนแปลง พัฒนา: ตรงจุด ตรงทิศทาง

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูแบบ INN (ประเวศ วะสี, 2544) ได้แก่ Information: การพัฒนาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร Node: การสร้างครูต้นแบบ ส่งเสริมวิทยฐานะ และ Network: การสร้างเครือข่าย การเผยแพร่ผลงาน

8. ยุทธศาสตร์การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การส่งเสริม การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา และการป้องกันนักเรียนออกกลางคัน

9. ยุทธศาสตร์พัฒนาสถานศึกษาตามนโยบาย 3D ได้แก่ 1) Democracy ส่งเสริมประชาธิปไตย 2) Decency คือ ต้องมีการส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทย และ 3) Drug free ห่างไกลยาเสพติด

10. ยุทธศาสตร์เปลี่ยนแปลงในองค์กร (Change management) และการเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง (Change leadership)

11. ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge management) และการถ่ายทอดความรู้ (Peer to peer)

12. ยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (All for education) ได้แก่ การระดมทรัพยากรการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพของโรงเรียน

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานเป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อยกระดับและควบคุมคุณภาพของสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนสู่คุณภาพ

แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการ บริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (จันทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 143)

ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิผลมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 324)

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ มีนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการหลายทัศนะ ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 59) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการของโรงเรียนที่แท้จริงนั้น มีความหมายและขอบเขตกว้างขวางมากกว่าตัวหลักสูตร และการสอน แต่จะมีหลักสูตรเป็นแกนกลาง โดยเฉพาะในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน นั้นหลักสูตรจะเป็นตัวกำกับในเนื้อหาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และภาวะสุขภาพ

วิจิต บุญเลิศ (2543, หน้า 78) สรุปว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ที่มุ่งผลสูงสุดให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

โกศล ศรีทอง (2543, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารต้องบริหารงานวิชาการร่วมกับบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่ต้องการ

รุจิร ภูสาระ (2545, หน้า 56) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

วินิจ เกตุขำ (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียน หรือสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการการบริหารกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ความสำคัญของงานวิชาการ มีผู้กล่าวถึงความสำคัญไว้ ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีหลักสูตรซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่จะตอบสนองและสนับสนุนงานวิชาการให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2541, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน ให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ได้อย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การเรียนตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อสอบเพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร โรงเรียนและถือว่าเป็นหัวใจของโรงเรียน ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา นั่นคือ นักเรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม ดี เก่ง มีสุข มีคุณภาพและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่ชาติต้องการ สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการในการบริหารงานวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 กำหนดให้การจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับต้องเน้นความสำคัญ 3 ส่วน คือ ความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และสังคมโลก หากเรียกเป็นรายวิชาตามแนวทางที่เคยปฏิบัติหมวดนี้ ได้แก่ การเรียนเรื่องเกี่ยวกับสุขศึกษา สังคมศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง การเมืองการปกครอง ประเทศของเรา ประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

1.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ ในเรื่องการจัดการเอาใจใส่ดูแล บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน หากเรียกเป็นรายวิชาตามแนวทางที่เคยปฏิบัติหมวดนี้ อาจได้แก่ การเรียนเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป ฟิสิกส์ เคมี

ชีววิทยา สิ่งแวดล้อม พลังงาน ป่าไม้สัตว์ป่า สัตว์น้ำ แหล่งน้ำ ดิน หิน แร่ ดวงดาว จักรวาล อวกาศ เป็นต้น

1.3 ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา หมวดนี้เป็นสาระและกิจกรรมที่หล่อหลอม สร้างเสริมความงดงามให้แก่ร่างกาย วาจา ความคิด และจิตใจ อาจเรียกเป็นวิชาตามแนวคิดเดิม เช่น ศีลธรรม หลักธรรมของศาสนา จริยธรรม สมบัติของผู้ดี มารยาทสังคม กีฬาและการออกกำลังกาย การวาดภาพระบายสี การปั้นและแกะสลัก งานประดิษฐ์ งานช่าง วรรณกรรมและบทกวี เพลง และดนตรีนาฏศิลป์ และนันทนาการ นิทาน ตำนาน ความเชื่อ โบราณวัตถุ เป็นต้น

1.4 ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ซึ่งอาจแยกเป็นพีชคณิต เรขาคณิต เลขคณิต ส่วนวิชาภาษาไทย ซึ่งอาจแยกเป็นหลักภาษาการใช้ภาษา (การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน) วรรณคดีทั้ง วรรณคดีร่วมสมัย วรรณคดีสากล และวรรณคดีท้องถิ่น นอกจากนี้ยังรวมถึงภาษาต่างประเทศ ตามความจำเป็นในสังคมโลกาภิวัตน์ เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น จีน เกาหลี รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

1.5 ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในหมวดนี้ มีทั้งการเรียนเรื่องเกี่ยวกับการงาน การอาชีพ และการสังคม โดยเฉพาะการเรียน เรื่อง การงานและอาชีพ มีหลายสาขา เช่น เกษตร ประมง ช่างอุตสาหกรรม ช่างศิลปกรรม ช่างหัตถกรรมงานบริการค้าขาย นายหน้าธุรกิจ สื่อสาร โทรคมนาคม โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ทั้งนี้ให้การจัดทำหลักสูตรแกนกลางเป็นหน้าที่ของส่วนกลางและกำหนดให้โรงเรียน ขึ้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของท้องถิ่นของตนหรือที่เรียกว่าการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วนที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้เรียนโดยตรง ภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ครูและผู้จัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงวิทยากร พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลอื่นที่มีส่วนจัดการเรียนรู้ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ในมาตรา 24 มีสาระสำคัญ หลายประการ ดังนี้

2.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หากครูให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน เข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาพัฒนาการครูก็จะสามารถปฏิบัติได้

โดยพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายวิชารายกิจกรรม ว่าวิชาใดเรื่องใดกิจกรรมใดสามารถจะมอบหมายงานแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มตามความสนใจหรือความถนัด การทำเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมมีกำลังใจ และมั่นใจที่จะเรียนรู้ต่อไป

2.2 ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ความในข้อนี้เน้นการฝึกทักษะ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกหัดและฝึกฝน ทักษะที่ต้องฝึก ได้แก่

2.2.1 กระบวนการคิด เช่น ฝึกคิดอย่างเสรีคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงคิดริเริ่ม สร้างสรรค์คิดสร้างทางเลือกคิดตัดสินใจและคิดแก้ปัญหาได้

2.2.2 การจัดการ เช่น การวางแผน การทำโครงการการบันทึกการประมวลผลการประเมินผล การประสานและร่วมมือปฏิบัติการการสรุปผลการรายงานผลการปรับปรุงแก้ไข

2.2.3 การเผชิญสถานการณ์ เช่น การรับรู้ สถานการณ์การวิเคราะห์สถานการณ์ การควบคุมอารมณ์ของตน การควบคุมสถานการณ์ โดยใช้ข้อมูลเหตุผลและความรู้ มาประกอบการคิดและตัดสินใจ เผชิญและแก้ไขสถานการณ์ ได้อย่างรู้เท่าทัน

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์ จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ความในข้อนี้เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งเชื่อมโยงและสืบต่อเนื่อง จากการฝึกทักษะในหัวข้อที่ผ่านมาการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีหลายวิธี เช่น การอ่าน การพูดการร้องเพลงการเขียน การวาดภาพ การค้นคว้าเอกสารการศึกษานอกสถานที่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกการสังเกต และการวิเคราะห์การทดลอง การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การทำแฟ้มสะสมงาน การปฏิบัติงาน ฯลฯ และการปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามต้องเน้นการคิดเป็น ทำได้ ทำเป็นและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รักการอ่านและใฝ่รู้ใฝ่ เรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่เฉพาะในขณะที่เรียนเพื่อให้สอบได้หรือสอบผ่านเท่านั้น

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ความหมายของข้อนี้ คือ การบูรณาการจุดมุ่งหมายและเนื้อหาตามความเหมาะสม หมายความว่า ในแต่ละกิจกรรมหรือแต่ละคาบเวลา ต้องมีเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายหลัก และมีการผสมผสานวิชาอื่นเป็นองค์ประกอบ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม สามารถนำมาบูรณาการเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมวิชาอื่น ๆ ได้โดยถือหลักว่าคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถจะปลูกฝังและสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนได้ทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถใช้การวิจัยส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจัดสื่อ และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ โรงเรียนและครู ต้องจัดสิ่งแวดล้อม ปัจจัยและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีความสงบสะอาดร่มรื่น ร่มเย็น มีที่กันแดดกันฝน มีน้ำดื่ม มีห้องน้ำห้องส้วมเพียงพอและสะอาด มีหนังสือ วารสาร สื่ออุปกรณ์วัสดุ ฝึกงาน มีบรรยากาศของกัลยาณมิตร และอีกประเด็นหนึ่ง คือ การแสวงหาความรู้ ในลักษณะของการวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียนหรือการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ ทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยกระทำไปในงานปกติ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพอันจะส่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนและรอบด้าน นอกจากนี้ในมาตรา 25 และมาตรา 29 ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุดสาธารณะ พิพิธภัณฑ์หอศิลป์สวนพฤกษศาสตร์ สวนสาธารณะอุทยาน วิทยาศาสตร์ศูนย์เยาวชน ศูนย์กีฬา ฯลฯ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน บุคคล องค์กรและสถาบันทางสังคม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

7. การประเมินผู้เรียนการประเมินผู้เรียนให้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติสังเกตพฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรมและการทดสอบทั้งหมดนี้ ให้ทำควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบของการศึกษา นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้โรงเรียนใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรร โอกาสเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 12) ได้กำหนดหลักการและแนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนเพื่อพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตร โรงเรียนให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
2. มุ่งส่งเสริมโรงเรียนให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพ การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียน

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัด และพัฒนาการศึกษา

กิติมา ปริดีดิลก (2532, หน้า 22-25) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ จำเป็นต้องมีหลักที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัด คือ ผลผลิต และกระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการ การบริหารได้ พัฒนามาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุง และพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้อง อาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้อง เริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผลเรื่องที่ศึกษาได้

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-E) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด

3.1 หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นตามขั้นตอนกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิคต่าง ๆ ที่ทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outputs) ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คำสองคำนี้ควบคู่กัน คือ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

3.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลัง หรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดด้วยเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธี

อย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุ เทคโนโลยี และใช้เวลา น้อย อีกด้วย

4. หลักธรรมาภิบาล (Good governance) หมายถึง การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

4.1 เป้าหมายสอดคล้องต่อความต้องการหรือความจำเป็นของสังคมหรือชุมชน (Relevance) สถานศึกษาต้องทำให้สิ่งที่สอดคล้องกับประโยชน์ของผู้เรียน ประโยชน์ของสังคม ชุมชน

4.2 มีความโปร่งใส (Transparency) กระบวนการบริหารต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ อธิบายได้ด้วยเหตุผล และมีความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

4.3 ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ (Accountability) มีผู้ยอมรับในผลของการกระทำ และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาให้จงได้

4.4 กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง มีการวางแผน มีการปฏิบัติตามแผน มีการติดตามและประเมิน และมีการปรับปรุงพัฒนาผลที่ได้รับสัมพันธ์กับการลงทุน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ

5. หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของ วิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 6-7) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีหลัก การบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยไม่เพิ่ม การลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ ลาออกกลางวัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 22) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัด คือ ผลผลิต และกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะ และการพัฒนาในงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการ โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด

3.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้สองคำนี้ควบคู่กัน คือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3 ประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนทางวิชาการจึงต้องคำนึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงคุณภาพของเป้าหมาย คือ ผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ต้องคำนึงถึง

บุคลากรซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหาร โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารให้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลเอาใจใส่ด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค

ขอบข่ายของงานวิชาการ

ขอบข่ายของงานวิชาการการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน การกำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ ครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้หลายแนวคิด ดังนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 3-4) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการว่า ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนงานเกี่ยวกับวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การกำหนดรายวิชา การจัดการชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน
3. การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตร โปรแกรมการศึกษา

4. การวัดและประเมินผล

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 9) ได้กำหนดงานหลักที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการออกเป็น 6 งาน ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. งานบริหารหลักสูตร
3. งานสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานนิเทศภายใน
6. งานส่งเสริมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 7) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจงานและแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการไว้ ดังนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการการเรียนรู้

6. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในทางปฏิบัติแล้ว โรงเรียนแต่ละแห่ง อาจกำหนดขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายการวิจัยตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบงานด้านวิชาการเพื่อกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียน และชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ได้กำหนดรายละเอียดโดยเฉพาะซึ่งขอสรุปเฉพาะระดับการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 4-7)

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.1 หลักการเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.2 จุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

1.2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

1.2.3 มีความรู้ อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

1.2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

1.2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค

1.2.7 เข้าใจประวัติศาสตร์ ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

1.3 โครงสร้างเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.3.1 ระดับช่วงชั้นกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1.3.2 สาระการเรียนรู้กำหนดสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่มสาระ ดังนี้

1.3.2.1 ภาษาไทย

1.3.2.2 คณิตศาสตร์

1.3.2.3 วิทยาศาสตร์

1.3.2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.3.2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

1.3.2.6 ศิลปะ

1.3.2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.3.2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

1.3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.3.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์ การเรียนรู้ ในเชิงหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

1.3.3.2 กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

1.3.4 มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ ที่เข้มข้นขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

1.3.5 เวลาเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจเอกสารเกี่ยวกับ หลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนการติดตามตรวจสอบและการประเมินผลหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหาแนวทางในการจัดประสบการณ์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการศึกษา

1.2 การพัฒนาหลักสูตร ธรรมชาติ (2547, หน้า 7) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึงเป็นกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรหรือสร้างหลักสูตรใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 59-60) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความพยายามจัดประสบการณ์ ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองตามที่พึงประสงค์ของสังคม การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นด้วยความจำเป็น ดังนี้

1.2.1 ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันสืบเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปทำให้ส่งผลต่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย และเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ป็นสื่อทางการศึกษามีมากขึ้น จึงทำให้ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ

1.2.2 ปรัชญาการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สืบเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย เช่น จากการศึกษาเป็นศูนย์กลางต้องเปลี่ยนเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ อาศัยประสบการณ์ ตรง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทดลอง ฝึกงาน และเน้นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ให้เรียนรู้้อย่างหลากหลาย ตามศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรยังมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น

1.2.3 ความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันผู้เรียนต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายกับตนเองมากขึ้น การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอดและความสงบสุขของชีวิตการจัด 35 หลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.2.4 ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสภาพของสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้เรียนในชุมชน เพื่อเขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม รู้ จักรับผิดชอบ รู้ จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมการจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

1.2.5 การพัฒนากระบวนการและรูปแบบทางการศึกษาทำให้การจัดเนื้อหาวิธีการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น การจัดการศึกษาทางไกล การศึกษาด้วยตนเอง การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนการศึกษาด้วยกระบวนการแก้ปัญหา เป็นต้น การปรับปรุงเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของหลักสูตรการกำหนดวิธีการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลย่อมต้องการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปรับปรุงจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ทาบ (Taba, 1962 อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา, 2551, หน้า 60) ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1.2.5.1 สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นทางสังคม

1.2.5.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ

1.2.5.3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ ที่ครูต้องนำมาสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม และเนื้อหาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและปรับปรุงเนื้อหา

1.2.5.4 คัดเลือกประสบการณ์ เรียนรู้ มาเสริมเนื้อหาให้สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์

1.2.5.5 นำไปทดลองใช้

1.2.5.6 ประเมินผลการใช้หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยการประเมินผล การใช้หลักสูตร ซึ่งควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์และตีความวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้เป็นเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน 2) สร้างเครื่องมือและคัดเลือกวิธีที่เหมาะสม 3) เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น 4) รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) แปลผลและอภิปรายผลการประเมินเพื่อพัฒนาต่อไป

สรุปขอบข่ายของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะด้านที่มีปัญหาในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย

2. ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human relation approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral approach) บุคคลที่เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้คือ Mary Parker Follet โดยได้เขียนบทความชื่อ Dynamics administration บรรยายให้ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์กรด้วยวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์และพยายามให้นายทุนคิดถึงคนงานบ้าง ไม่ใช่คิดแต่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดย Mayo and Roethlisberger แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

McClelland (1961, pp. 100-112) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าคนเรามีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for achievement) เป็นความปรารถนาจะทำการหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ มีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จ
2. ความต้องการความผูกพัน (Need for affiliation) เป็นความต้องการการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น
3. ความต้องการมีอำนาจบารมี (Need for power) ได้แก่ ความต้องการรับผิดชอบบุคคลอื่น ต้องการควบคุมและให้ผู้อื่นให้โทษแก่ผู้อื่นได้

โดยสาระสำคัญอีกประการของทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland คือ ผู้ที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจในด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูง หรือกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้านสัมฤทธิ์ผลเป็นสำคัญ ถ้าแต่ละคนมีความต้องการด้านสัมฤทธิ์ผลสูงก็สามารถทำงานได้สำเร็จ และช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จไปด้วย

Likert (1967, pp. 16-24) เสนอทฤษฎีการบริหารซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 4 รูปแบบ และเรียกว่าการบริหาร 4 ระบบ (System 4) ประกอบด้วย

ระบบที่ 1: เผด็จการ (System 1: Exploitative authoritative) เป็นการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เป็นการบริหารองค์การที่เน้นหน้าที่และโครงสร้างแบบอำนาจนิยมสูง

ระบบที่ 2: เผด็จการแบบมีศิลป์ (System 2: Benevolent authoritative) เป็นการใช้อำนาจแบบเมตตา ใช้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง นายจ้างต้องทำให้ลูกจ้างมีความเชื่อมั่น

ระบบที่ 3: การปรึกษาหารือ (System 3: Consultative) ระบบนี้เป็นการบริหารงานแบบมีความมั่นคง แต่ฝ่ายบริหารไม่มีความเชื่อมั่นและความไว้วางใจอย่างเต็มที่ในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา

ระบบที่ 4: กลุ่มที่มีส่วนร่วม (System 4: Participative group) เป็นระบบการขยายขอบเขตความสัมพันธ์และความเป็นมิตรกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในระดับสูง จากการมีส่วนร่วมในการทำงานแบบกลุ่ม

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 26-31) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า มีแนวความคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ (Assumption about human nature) ตามแนวคิดของ McGregor มี 2 แนวทาง คือ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ตามแนวคิดของทฤษฎี x เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี y เชื่อว่ามนุษย์มีความขยัน ชอบทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานที่มีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็จะมี ความรับผิดชอบมากขึ้น
2. ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การของโรงเรียน (Concept of school organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย
3. ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision making style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่า เพื่อสะท้อนสภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการในอนาคต ซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาและแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหารโรงเรียนได้สำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกร่วมกันกับโรงเรียนด้วย
4. แบบภาวะผู้นำ (Leadership style) ตามทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านมนุษย ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม
5. กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of power) ในการบริหารโดยทั่วไปมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Source of power) ของ French and Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจจากการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากการอ้างอิง และอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

6. ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์กร เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร เป็นต้น

7. การใช้ทรัพยากร (Use of resources) สถาบันการศึกษามีอำนาจในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณ เวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

โดยสรุปแล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการพื้นฐาน ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์กรของโรงเรียน รูปแบบของการตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบภาวะผู้นำ กลยุทธ์ในการใช้อำนาจ ทักษะเฉพาะในการบริหารตามทฤษฎีการบริหาร ตลอดจนความมีอิสระในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเอง

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Swanaburg (1996, pp. 391-394) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การไว้วางใจกัน (Trust) ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
2. ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment)
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and objectives)
4. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy)

Likert (1961, p. 223) ได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ผู้บังคับบัญชากระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน
3. ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรมีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระ
4. ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผย และโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กร การปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร
5. การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์กร เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
6. การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมกันเองและเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก
7. ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาพนักงาน โดยการฝึกอบรมเพื่อให้งานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย

Bryman (1986, p. 139) ได้เสนอแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่จะมีผลต่อทัศนคติการปฏิบัติงานและการกระตุ้นใจผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ 4 ประการ คือ

1. บรรยากาศของการมีส่วนร่วมควรจะต้องทำให้แนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและบรรยากาศจะมีลักษณะของความไม่เป็นทางการมากกว่า

2. จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเลือกเป้าหมายที่มีคุณค่า ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรเพิ่มเป้าหมายส่วนบุคคล (Individual goal) กับเป้าหมายองค์กร (Organization goal) ให้เท่าเทียมกัน

3. ผู้มีส่วนร่วมจะเพิ่มการควบคุมงานมากขึ้นถ้ามีแรงจูงใจและความเป็นอิสระเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น

4. เมื่อบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเขาจะมี Ego-involved

ดวงแก้ว กอแก้ว (2543, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการที่ผู้บังคับบัญชาได้ขอความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน

2. การกระจายอำนาจในการบริหาร ได้แก่ การใช้คณะกรรมการและกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงาน การให้อิสระกับพนักงานในการดำเนินงานที่รับผิดชอบ

3. การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้พนักงานมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบโดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหารทุกคนในการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

4. การไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์กร ได้แก่ การมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและมีการมอบหมายให้พนักงานได้ปฏิบัติงานใหม่ ๆ

ดังนั้นจึงสรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานในองค์กรประสบผลสำเร็จต่อไป

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร ซึ่ง จันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 71) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร
  2. ลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
  3. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
  4. ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี ทุกคนมีงานทำ
  5. สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
  6. ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม
  7. ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
  8. ช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9-10) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้

ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้อีกมากกว่าการคิดคนเดียว
  2. การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น
  3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
  4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น
  5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น
- สรุปได้ว่า ประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้บรรยากาศและการสื่อสารในองค์กรดีขึ้น ลดความขัดแย้ง ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และองค์กรมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ประโยชน์ต่อผู้บริหาร โดยฝ่ายบริหารสามารถบริหารพนักงานได้ง่ายขึ้น การตัดสินใจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และประโยชน์ต่อพนักงาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหารและระหว่างพนักงานด้วยกันดีขึ้น มีความไว้วางใจกันสูง มีความรับผิดชอบและผูกพันกับองค์กรมากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจกฎระเบียบและข้อจำกัดขององค์กร

ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ถึงแม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์ แต่การที่ผู้บริหารจะนำการบริหารรูปแบบนี้มาใช้ควรคำนึงถึงข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่ง จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 71) ได้สรุปว่า การที่ผู้บริหารจะนำการบริหารในรูปแบบนี้มาใช้ควรจะ

ระมัดระวังถึงข้อจำกัดของการให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ เพราะอาจทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลขึ้นได้และก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน ความรับผิดชอบและการกระทำของกลุ่มไม่มีหลักประกันแน่ชัดเพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับมติของกลุ่มผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงผลได้ผลเสีย เช่น ค่าใช้จ่าย เวลา ปัญหา สถานการณ์การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในทำนองเดียวกัน สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 25-36) ได้กล่าวถึงอุปสรรคของการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพว่า อุปสรรคเหล่านี้อาจเกิดขึ้นกับหลาย ๆ ปัจจัย ได้แก่ อุปสรรคทางด้านองค์การซึ่งจะยึดติดกับประเพณี ปรัชญาและค่านิยมขององค์การ คุณภาพของนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน คุณภาพของเจ้าหน้าที่ โครงสร้างขององค์การ การขาดบรรยากาศสนับสนุน การขาดระบบการให้รางวัลในการมีส่วนร่วม นอกจากอุปสรรคทางด้านองค์การแล้ว อุปสรรคบางอย่างอาจเกิดขึ้นจากตัวผู้บริหารเองที่ขัดขวางการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น ความไม่เข้าใจ การขาดความมั่นคงหรือความกลัวที่สูญเสียอำนาจการบริหารไป เป็นต้น ส่วนอุปสรรคทางด้านผู้ใต้บังคับบัญชานั้นอาจเกิดขึ้นจากการขาดความสามารถ ขาดความต้องการ การไม่รับรู้ว่าถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมและความกลัว นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคทางด้านสถานการณ์ที่ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านเวลาและอิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม

โดยสรุปแล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์การมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญ พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน เกิดขึ้นตามภารกิจของโรงเรียนได้มีการจัดแบ่งงานตามภาระงานบริหารโรงเรียนของสำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 4 อ้างถึงใน ธนศิษฐ์ เรืองฮัง, 2553) ซึ่งงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ต่างมี

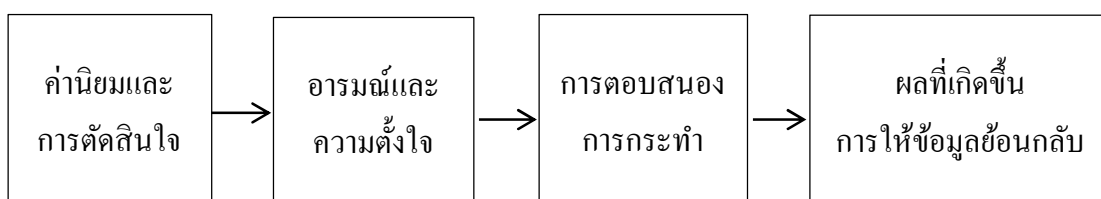

ความสำคัญ คือ การมุ่งให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียน จะทำให้เกิดผลดีหลายประการ (สำเร็จ สมวงศ์, 2531, หน้า 135-136 อ้างถึงใน ธนศิษฐ์ เรืองฮัง, 2553) ได้แก่

1. ครูได้ใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ทำให้งานเกิดผลดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
  2. เมื่อครูทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นทีม ทำให้การย้ายหรือลาออก จากหน่วยงานน้อยลง การขาดงานหรือความเฉื่อยชาในการทำงานก็ไม่มีมาก จากงานวิจัยของ Bragg and Anderws (1973) เกี่ยวกับการให้คนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า คนในหน่วยงานมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น อัตราขาดงานลดน้อยลง และผลของงาน เพิ่มขึ้น
  3. ครูคลายความข้องใจลง เมื่อคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นทีมใหญ่ ในหน่วยงาน และในขณะเดียวกันสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บริหารและครูจะเกิดขึ้น จากผล การวิจัยของ Plaxton (1973 cited in Hoy & Tarter, 2005, p. 96) เกี่ยวกับการให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นทีมของกลุ่ม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจและมีปฏิสัมพันธ์ กันมากขึ้น นอกนี้ยังพบอีกว่า การไม่กระจายอำนาจในการตัดสินใจเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานต้องน้อย ที่สุด
  4. ทุกฝ่ายในองค์กรมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลง โดยครูไม่ทราบ จะทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงแล้วจะดี หรือไม่ดี การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงก็จะลดน้อยลงไปด้วย
  5. ช่วยให้ง่ายต่อการบริหารงาน เพราะเนื่องมาจากเมื่อครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เป็นทีมก็จะเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ยอมรับในอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้ร่วมงานและของตนมากยิ่งขึ้น การติดตามผลงานและการควบคุมอย่างใกล้ชิดก็ไม่มีความจำเป็น อีกต่อไป
  6. การที่ครูเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นทีม จะเป็นการส่งเสริมคุณภาพในการ บริหารงานของผู้บริหาร เพราะในบางกรณี เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ผู้บริหารไม่สามารถจะตัดสินใจได้ การเข้ามามีส่วนในการบริหารงานเป็นทีมของครูจะทำให้ผู้บริหารมีข้อมูลมากขึ้น และหากสื่อ ความหมายที่ดีมีความคล่องตัวสูง
- ผู้วิจัยจึงได้อาศัยแนวคิดของ Beckhard (1978) มาเป็นแนวคิดทางการวิจัยการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน โดยแสดงให้เห็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันจำเป็นต้องอาศัย

ปัจจัย องค์ประกอบ และลักษณะวิธีการ ซึ่งนักวิชาการดังกล่าวได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันหลายด้าน ได้แก่ เป้าหมาย (Goals) บทบาท (Role) การตัดสินใจ (Decision) และการติดต่อสื่อสาร (Communication) ซึ่งจะกล่าวถึงลักษณะดังกล่าวแต่ละด้าน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย เป้าหมายเป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความสำเร็จในการบริหารก็ว่าได้ เพราะเป็นหลักและเครื่องชักนำในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานดังแนวคิดของนักวิชาการที่ว่า การกำหนดเป้าหมาย (Goal setting) หมายถึง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานเพื่อบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ (Locke & Latham, 1990, pp. 1-9) เป้าหมาย หมายถึง คุณภาพปลายทางที่กำหนดขึ้นเพื่อจัดสรรทรัพยากรนั้น ๆ (พะยอม วงศ์สารศรี, 2535, หน้า 8) เป้าหมาย คือ สิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จ ต้องกำหนดไว้ทั้งปริมาณทั้งในรูปของเวลาและคุณภาพ (สมคิด บางโม, 2538, หน้า 132) เป้าหมาย คือ ผลลัพธ์ที่ต้องการทำให้สำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย เงื่อนไขที่จะทำงานให้สำเร็จ ระยะเวลาที่จะดำเนินการ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินงาน (ประชุม โปธิกุล, 2539, หน้า 66) เป้าหมาย หมายถึง สิ่งที่ต้องทำในอนาคตหรือเป้าหมายในอนาคตที่องค์การต้องบรรลุถึง (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539, หน้า 132) เป้าหมาย คือ การแปลงเป็นลายลักษณ์อักษรถึงผลงานที่จะต้องทำให้สำเร็จว่ามีคุณสมบัติอย่างไร ต้องกระทำให้สำเร็จเมื่อใด ต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าใด (สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมานรังสิโยกฤษฎ์, 2545, หน้า 107) พอสรุปได้ว่า เป้าหมาย คือสิ่งที่กำหนดที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ การปฏิบัติงานขององค์การ เป็นสิ่งจูงใจสมาชิกท่อมุ่การปฏิบัติงานของคนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดนั้น ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายของบุคคลเป็นตัวกลางระหว่างพฤติกรรมกับลักษณะงานของสิ่งจูงใจ การนิเทศงานและการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่นว่าเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลรักษาพันธะสัญญาที่จะทำงานให้สำเร็จ ดังรูปสรุปผลตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายว่าด้วยแรงจูงใจในการทำงาน (สุทธิณีย์ เรืองฤทธิ์, 2545, หน้า 28)

นอกจากนี้ Dossett, Latham and Saari (1980, pp. 151-159) ได้ให้ความเห็นว่า มีเงื่อนไขที่จำเป็น 2 เงื่อนไข ที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ นั่นคือผู้ปฏิบัติงานจะต้องผูกพันกับเป้าหมายและแหล่งอำนาจประโยชน์ ซึ่งช่วยให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่มองเห็น

คุณค่าสิ่งที่เขาทำแล้ว การปฏิบัติงานของเขาก็จะไม่ดีพอ และถ้าผู้ปฏิบัติงานถูกกระตุ้นเพื่อทำงานให้ถึงระดับเป้าหมาย แต่ทางด้านการจัดการไม่สามารถจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมหรือการสนับสนุนแล้ว เป้าหมายจะประสบผลสำเร็จได้ยาก การกำหนดเป้าหมายเป็นบทบาทที่มีคุณค่าต่อองค์กร ช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจให้สมาชิก และเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินใจในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดในอนาคตขององค์กร

ประชุม รอดประเสริฐ (2539, หน้า 155) การกำหนดเป้าหมายที่ดีนั้น จะต้องเป็นเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและบุคคลในองค์กร มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ต้องมีเหตุผล ต้องลึกลับพอดีและพอเหมาะแก่ระยะเวลาปฏิบัติ มีความกะทัดรัด กำหนดเป็นมาตรฐานได้ และควรคำนึงข้อสังเกต (สมพงษ์ เกษมสิน, 2532, หน้า 87) ไว้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายจะต้องอย่างรู้แจ้งถึงสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม
  2. ผู้บังคับบัญชาควรวางรากฐานและเป้าหมายของการปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผลงานทุก ๆ เรื่อง
    3. ควรเน้นความสำคัญก่อนหลังเพื่อให้เป็นไปในแนวเดียวกัน
    4. การตรวจสอบลำดับจะช่วยทำให้เป้าหมายมีความเหมาะสม เป็นมูลฐานสำหรับการกำหนดหน้าที่ที่ถูกต้อง เชื่อมโยงระดับต่าง ๆ ของงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม
    5. คุณค่าของเป้าหมายจะเป็นการกระตุ้นให้คนทำงาน
    6. เป้าหมายจะกระตุ้นคนทำงาน ได้เมื่อคนรู้สึกว่าเป็นเป้าหมายนั้น ถูกกำหนดอย่างยุติธรรม
    7. ผู้บังคับบัญชาควรกำหนดขั้นตอนความสำเร็จเป็นระยะ เพื่อความสะดวกต่อการควบคุม
- ที่มีคุณค่าขององค์กร ช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิก และเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินใจการทำงานในสิ่งหนึ่งสิ่งใดในอนาคตขององค์กร เป้าหมายจะส่งผลต่อความสำเร็จของงาน ดังนั้น หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพจึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายเป็นอย่างมาก ดังนั้นจะเห็นได้จากแนวคิดที่ว่า การกำหนดเป้าหมายของทีมงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องรับการพิจารณาและตกลงยินยอมโดยสมาชิกของทีมทั้งหมด (Woodcock, 1989, pp. 83-85) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องการจัดการกับเป้าหมาย ดังนี้คือ ต้องจัดการสื่อสารให้สมาชิกทุกคนได้รู้และเข้าใจเป้าหมายและต้องพยายามให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ต้องพยายามทำให้เป้าหมายนั้นนำไปปฏิบัติได้และต้องพยายามที่จะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเป้าหมายของสมาชิกแต่ละคน อันจะมีผลทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้รู้ว่าคนอื่น ๆ กำลังพยายามทำอะไรเพื่อบรรลุเป้าหมายอะไร การทำงานของตนเองจะช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางคนอื่นอย่างไร Beckhard (1978) การกำหนดเป้าหมายต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยสามารถยึดเหนี่ยวการทำงานร่วมกันได้ดี (สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์, 2539, หน้า 41) ขณะเดียวกัน

ได้มีแนวของนักวิชาการที่มีความคิดที่สอดคล้องกัน คือ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของสมาชิก ผู้ปฏิบัติงานควรมีลักษณะงานเป็นเป้าหมายที่มีความชัดเจน เหมาะสม กระจ่าง และแม่นยำ รวมทั้งเป็นความต้องการของสมาชิกและสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจ ยอมรับในเป้าหมายนั้น และต้องเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ให้การปฏิบัติ (กิติ ตย์คานนท์, 2536, หน้า 54-55; เชียร ภูัญญ์ โยงยิ่ง, 2539, หน้า 48-49) กล่าวถึงการกำหนดเป้าหมายที่ดีจะทำให้เกิดผลดี ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายช่วยทำองค์กรมีบทบาทหรือตำแหน่งที่ถูกต้องในสภาวะแวดล้อมนั้น
2. เป้าหมายจะช่วยสร้างสัมพันธ์และภาพพจน์ที่ดีระหว่างองค์กรและสาธารณชน
3. เป้าช่วยสร้างความร่วมมือในองค์กร
4. เป้าหมายสร้างเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้วัดหรือตัดสินการกระทำหรือความสำเร็จขององค์กร
5. เป้าหมายเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการทำทหายเบื้องต้นแก่สมาชิกขององค์กรว่าจะช่วยกันทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ รวมทั้งช่วยสร้างความผูกพันและการเสียสละของสมาชิกองค์กร

ในกระบวนการการกำหนดเป้าหมายนั้น เป็นกระบวนการของการกำหนดนโยบาย เป้าหมายเกิดจากการหาข้อยุติต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ร่วมงานที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาจึงเป็นการยากที่จะทำให้เป้าหมายขององค์กรตอบสนองความพอใจอย่างมากที่สุดแก่สมาชิกหรือกลุ่มได้ตลอดเวลา แต่เพื่อที่จะให้ผู้ร่วมงานทุกคนให้ร่วมมือได้ตลอดไป เป้าหมายขององค์กรนั้นจะต้องมีการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงนั้น และกระบวนการกำหนดเป้าหมายก็จะต้องประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 4 ประการ คือ การศึกษาถึงสภาพแวดล้อม การกำหนดเป้าหมาย การทำลายความขัดแย้งต่าง ๆ และการมีมาตรการที่ใช้วัดผลของการกระทำได้ (กิติ ตย์คานนท์, 2536, หน้า 63)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรม ทุกชนิดของโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น การให้โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของวิชาการ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนด รับผิดชอบและเข้าใจเป้าหมายที่มีความชัดเจน เหมาะสม แม่นยำ เป็นที่ต้องการและยอมรับ ทำให้เป็นการสร้างแรงยึดเหนี่ยวการทำงานร่วมกัน และเมื่อพิจารณาเป้าหมายงานวิชาการจะพบว่า เป็นการกำหนดเกี่ยวกับผลงาน หลักสูตร คุณลักษณะนักเรียนมาตรฐานการสอน กิจกรรมทางวิชาการการนิเทศ และการวัดประเมินผล

การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน (Role) สถานภาพของความเป็นจริง ทุกคนเกิดมา และในช่วงของแต่ละวัยต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย จึงรู้ต้องมี

การปฏิบัติอย่างไร เมื่อใด ที่ไหนกับใคร ในการปฏิบัติงานก็เช่นกัน บทบาทของสมาชิกของแต่ละคน จึงมีความสำคัญที่ส่งผลงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการให้ความหมายของบทบาทไว้ต่าง ๆ กัน คือ บทบาท คือ แบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นคุณสมบัติ และเป็นหน้าที่คาดหวังจากบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในกลุ่ม (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2541, หน้า 184) บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 520) บทบาท หมายถึง แบบอย่างของพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลจะแสดงออกในกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้อื่น ที่สะท้อนให้เห็นถึงตำแหน่งของบุคคลในองค์กร หรือในระบบสังคมนั้นรวมไปถึงสิทธิ ความรับผิดชอบ และอิทธิพลของแต่ละบุคคล (กรองแก้ว อยู่สุข, 2537, หน้า 11) บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์สังคมอย่างหนึ่ง (ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2538, หน้า 210) บทบาท หมายถึง หน้าที่ หรือข้อปฏิบัติที่เกิดขึ้นตามสถานภาพที่รับในองค์กรและเป็นแบบอย่างการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เป็นข้อผูกมัดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร (ชูพงศ์ ปัยจมะวัต, 2541, หน้า 18)

จากแนวคิดความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ในกิจกรรมการกระทำของเขา ตามความเหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบสอดคล้องกับ Biddle and Thomas (1966) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาท โดยให้ข้ออธิบายไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านบุคคล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผู้แสดง หมายถึง บุคคลที่แสดงพฤติกรรมไปตาม บทบาทที่กำหนดกับเป้าหมาย หมายถึง บุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้แสดง และบทบาทของผู้แสดงนั้น

2. ด้านพฤติกรรม คือ การแบ่งพฤติกรรมตามบทบาทที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

3. กลุ่มบุคคลและพฤติกรรม คือ การรวมเอาด้านบุคคลเข้ามาด้วยพฤติกรรม เช่น การประเมินบทบาทอาจขึ้นอยู่กับผู้แสดงบทบาทหลายคน หรือกับผู้ร่วมแสดงอื่น ๆ

4. การเกี่ยวข้องในกลุ่มของบุคคลและพฤติกรรม การให้เกิดความเข้าใจในบทบาท ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านบุคคลและพฤติกรรมนั้น จะต้องทำให้เกิดภาพรวมขึ้น เช่น การกำหนดบรรทัดฐานอย่างหนึ่ง มักจะเกี่ยวกับการกำหนดบรรทัดฐานอื่น ๆ ด้วย เป็นต้นว่า การแบ่งพฤติกรรมโดยมีบรรทัดฐานการกระทำและการประเมินผล

2. การบทบาทของบุคคลในองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ได้มีนักวิชาการเสนอแนวปฏิบัติไว้ได้แก่ ในการกำหนดบทบาทของสมาชิกในองค์กร จำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานกันระหว่างสติปัญญา ความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติงานของสมาชิก ซึ่งต้องเอาทั้งสองส่วนที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละคนประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานเหมาะสมกับสถานการณ์และ

ภารกิจงานนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพราะคุณสมบัติดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย ที่พบว่า การทำงานเป็นทีมจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับบทบาทต่าง ๆ ของสมาชิกในทีมงานนั่นเอง (Woodcock, 1989, pp. 78-82) ส่วนสิทธิโชค วรานุสันติกุล (2532, หน้า 70-73) ได้กล่าวถึงบทบาทตามแนวคิดของ Beckhard (1978) ถึงบทบาทในการปฏิบัติงานร่วมกันไว้ว่า ไม่มีความซับซ้อนของบทบาททุกบทบาทมีความชัดเจน ทุกคนรู้ว่าตนเองจะต้องทำหน้าที่อะไร ทุกคนเข้าใจบทบาทของตนและของผู้อื่นทุกคน สามารถเต็มใจที่ช่วยกันละกัน ส่วน พัทธา ทิววงศ์ ณ อยุธยา (2539, หน้า 306) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทในการทำงานร่วมกัน ไว้ดังนี้ คือ 1) การกำหนดบทบาทของหัวหน้าคณะทำงาน โดยเลือกผู้มีความสามารถและเหมาะสมกับงาน 2) กำหนดบทบาทของสมาชิกคนอื่น ๆ เช่น เลขานุการของคณะทำงานและคณะกรรมการด้านต่าง ๆ เป็นต้น 3) งานด้านที่ขาดบุคลากรจะต้องเสริมสร้างผู้ชำนาญในหน้าที่นั้นหรือหาผู้เชี่ยวชาญช่วยแก้ไขปัญหาหรือสอนงาน ในขณะที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539, หน้า 423) ก็ได้เสนอความเห็นว่าการปฏิบัติงานร่วมกันที่ดี มีประสิทธิภาพนั้น บทบาทอย่างเป็นทางการจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนและได้รับการยอมรับบทบาทอย่างเต็มใจ ขณะเดียวกันก็จะให้การสนับสนุนความเป็นอิสระในการปกครองตนเองและความคิดริเริ่ม

สรุปได้ว่า ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีงานของวิชาการของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งาน ห้องสมุด งานนอเทศภายในและงานประชุมอบรมวิชาการที่ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทงานวิชาการ ประกอบด้วย การที่ครูเข้าไปร่วมกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการของโรงเรียนที่มีความชัดเจน ตรงตามความรู้ความสามารถและการยอมรับบทบาทอย่างเต็มใจ

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision) สังคมประชาธิปไตย ทุกคนมีบทบาทและหน้าที่ตามระบบทั้งในระดับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนก็ได้เน้นกระบวนการบริหารแบบให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารและปฏิบัติ ดังนักวิชาการที่กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้ว่าเมื่อใดตนเองจะต้องตัดสินใจ และเมื่อใดจะเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2525, หน้า 124-125) ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการทำงานเป็นคณะ ผู้บริหารไม่ได้ทำงานคนเดียว ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ๆ ซึ่งเพื่อนร่วมงานจะเอาตัวไปผูกพันกับหน่วยงานก็ต่อเมื่อเขารู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของหน่วยงานนั้นการเปิดโอกาสให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะให้สมาชิกมีความผูกพันกับหน่วยงาน การตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการในทุกชนิดและทุกระดับ มีนักวิชาการกล่าวถึง การตัดสินใจไว้ดังนี้ การตัดสินใจเป็นกระบวนการตรรกวิทยาในการพิจารณา วิเคราะห์และแนวคิดหาทางเลือก

จากทางเลือกต่าง ๆ โดยอาศัยเหตุและผลของความเป็นจริงเกี่ยวกับทางเลือกนั้น (Barnard, 1972, p. 185) การตัดสินใจเป็นกระบวนการพลวัตที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันระหว่างการเตรียมการก่อนการตัดสินใจ การตัดสินใจและผลลัพธ์ของการตัดสินใจ (Zeleny, 1982, pp. 84-86) การตัดสินใจ หมายถึง การเลือก ซึ่งถือเอาเกณฑ์หนึ่งเป็นเครื่องตัดสินใจจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง หากยังมีทางเลือกมาก ก็ยิ่งช่วยให้การพิจารณาตัดสินใจได้ดีที่สุด (กิตติมา ปริศิติก, 2529, หน้า 115) การตัดสินใจ หมายถึง ขั้นตอนการตัดสินใจทั้งสี่ขั้นตอนที่มีขอบเขตคั่นกว่าการตัดสินใจ เพื่อจะนำเอาทางเลือกไปใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป (ธงชัย สันติวงษ์, 2545, หน้า 20) การตัดสินใจ คือ การเลือกสิ่งหนึ่งจากหลาย ๆ สิ่งหรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่ หรือวิธีการที่เลือกนั้นย่อมได้รับการพัฒนาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้องเหมาะสม หรือดีที่สุดและตรงเป้าหมายขององค์การด้วย การตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจต้องทำหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือหลายระดับแล้วแต่ความสำคัญของเรื่อง (กรองแก้ว อยู่สุข, 2537, หน้า 147) การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกระหว่างทางเลือก ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ เพราะต้องมีการกำหนดปัญหาก่อนถึงจะตัดสินใจ แล้วจึงนำไปปฏิบัติ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539, หน้า 183)

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึงการใช้ดุลยพินิจในการเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การตัดสินใจจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล ข่าวสาร และหากต้องการให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่การตัดสินใจต้องอาศัยรูปแบบ ขั้นตอน และกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดของนักวิชาการ ที่ต่างเสนอแนวทางการตัดสินใจไว้ได้แก่ Woodcock (1989, pp. 94-96) กล่าวถึง การตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการพื้นฐานในภาระหน้าที่ของผู้บริหาร บ่อยครั้งที่การตัดสินใจต้องประสบความผิดพลาด อันเนื่องมาจากการไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ การมีข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์ และบุคลากรที่มีหน้าที่ตัดสินใจอยู่กับคนละแห่งกับฝ่ายปฏิบัติงาน ผู้บริหารนับเป็นบุคคลสำคัญต่อการกำหนดความเหมาะสมในการให้สมาชิกเข้าร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งมีอยู่ 4 วิธี เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ อันได้แก่

1. ผู้บริหารทำการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยปราศจากความคิดเห็นของสมาชิก
2. ผู้บริหารสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกก่อนการตัดสินใจ แล้วจึงตัดสินใจ

โดยอาศัยความคิดเห็นและข้อมูลของสมาชิก

3. ผู้บริหารทำการตัดสินใจ โดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่คัดเลือกขึ้นมา
4. ผู้บริหารทำการตัดสินใจ โดยอาศัยมติ ผู้บริหารได้นำปัญหาไปให้กลุ่มทำงาน

อภิปรายและตัดสินใจร่วมกัน โดยการตัดสินใจนี้จะขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวแทนแต่ละคน หรือจาก

กลุ่มย่อย ถ้ามีความเห็นว่าพิจารณาถึงปัญหาดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2525, หน้า 120-125) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่เสมอ และจะต้องตัดสินใจด้วยความรอบคอบ ผู้บริหารตัดสินใจไม่ได้หรือขาดทักษะในการตัดสินใจ ย่อมทำให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้าได้โดยยาก และยังได้จำแนกการตัดสินใจออกเป็น 3 แบบ คือ

4.1 การตัดสินใจโดยคำสั่งของผู้มีอำนาจเหนือกว่า เป็นการตีความคำสั่ง การนำข้อเสนอแนะไปใช้หรือแจกจ่ายคำแนะนำของผู้บังคับบัญชา การตัดสินใจชนิดนี้ ผู้นำจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อาจมอบหมายให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาช่วยทำ

4.2 การตัดสินใจโดยผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอขึ้นมา ซึ่งอาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น การหย่อนสมรรถภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา คำสั่งไม่ชัดเจน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีอำนาจพอที่จะตัดสินใจในกรณีจำเป็น หรือไม่สามรถมอบหมายให้บุคคลอื่นตัดสินใจแทนได้

4.3 การตัดสินใจที่เกิดจากความคิดริเริ่มของผู้บริหารเอง ผู้บริหารที่ดี มิใช่แต่เพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ต้องมีความตื่นตัว มีความคิดริเริ่ม กล้าคิดกล้าตัดสินใจสิ่งที่ตนคิด

แนวความคิดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำลังได้รับความสนใจ เพราะสามารถช่วยในการบริหารดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาพอใจที่มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อหน่วยงาน พร้อมทั้งบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากแนวคิดนักวิชาการที่กล่าวไว้ว่า การให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจย่อมเกิดผลหลายประการ (ภาวนา วงสวาท, 2541, หน้า 46) ดังนี้

1. งานที่ทำย่อมเกิดผลดีทั้งปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากได้ใช้ทั้งความสามารถและความตั้งใจของเพื่อนร่วมงาน
2. เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย ย่อมทำให้การลาออกจางานลดน้อยลง การขาดงานและความเฉื่อยชาในการทำงานก็ไม่ยาก
3. มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง หากมีความเปลี่ยนแปลงโดยที่ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ทราบจะทำให้เขาขาดความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าหากผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในกระบวนการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ทำให้เขาได้ทราบว่าเมื่อเปลี่ยนแปลงแล้วจะดีขึ้นหรือไม่ การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงแบบเอาสีข้างเข้าถูก็จะไม่เกิดขึ้น

Hoy and Tarter (1992) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยวิเคราะห์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา และสถานการณ์ต่าง ๆ ของการตัดสินใจตามปกติ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะยอมรับการตัดสินใจโดยคุณูปภาพ คือ ไม่มีคำถามโต้แย้งกลับ หากเรื่องนั้นไม่สำคัญกับพวกเขาอธิบายว่า “เขตแห่งความไม่สำคัญ” ของแต่ละบุคคลได้รับการยอมรับ หรือว่า

เป็นเขตแห่งการยอมรับ ความจริงก็คือสิ่งเดียวกัน ทั้งสองอย่างสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอยู่ภายใต้สภาวะใด ที่จะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้าร่วมในการตัดสินใจร่วม

Duke, Showers and Amber (1980) ได้สรุปการตัดสินใจร่วม (Shared decision making) เป็นรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นอันเกิดจากอิทธิพลในความพยายามของครู ในทางตรงกันข้าม บางครั้งการตัดสินใจร่วม ก็ถูกนำไปใช้ในภารกิจของครูการตัดสินใจร่วมจึงเป็นเรื่องของการสื่อสารแบบเปิด (Open communication) กับผู้ร่วมงานในการศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน

Coch and French (1948 อ้างถึงใน ธร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 399) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยใช้การทดสอบภาคสนาม ผลที่ได้ชัดเจนและแน่นอนกว่าการมีส่วนร่วมของลูกจ้างในการตัดสินใจทำให้เกิดผลผลิตดีขึ้น การศึกษาอื่น ๆ ก็ได้สนับสนุนความพึงประสงค์ และอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งในองค์กรธุรกิจและการศึกษา

สรุปงานวิจัยและทฤษฎี เรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ ดังนี้

1. โอกาสในการมีส่วนร่วมในการออกนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญของขวัญกำลังใจของครู และทำให้มีความกระตือรือร้นต่อการทำงานในโรงเรียน
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจส่วนบุคคลของครูในวิชาชีพการสอน
3. ครูชอบครูใหญ่ที่พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การตัดสินใจจะล้มเหลวเพราะไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้รับการยอมรับจากใต้บังคับบัญชา
5. ครูไม่ได้คาดหวังหรืออยากจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสียทุกเรื่อง ในความเป็นจริงแล้วการมีส่วนร่วมมากเกินไป อาจทำให้เสียหายเท่า ๆ กับการมีส่วนร่วมน้อยเกินไป
6. บทบาทและหน้าที่ของทั้งครูและผู้บริหารในการตัดสินใจควรมีหลากหลายตามลักษณะของปัญหาสอดคล้องกับ Campbell (1976, pp. 285-291) ที่ให้ข้อเสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ ควรเกี่ยวข้องกับเรื่อง 5 ด้าน ดังนี้ คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ การกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน การประเมินการเรียนการสอน การจัดทำโครงการฝึกอบรม และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้ออกแบบระเบียบ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 และได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการไว้ ดังนี้
  1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
  2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
  3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
  4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริการงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสาน จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติ

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนจะประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนและท้องถิ่น

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อ สาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2532, หน้า 73-74) ได้อธิบายถึง การตัดสินใจตามแนวคิดของ Beckhard (1978) ว่า ในการทำงานร่วมกันจะต้องมีการกำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจ และจะต้องตัดสินใจอย่างไร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกขนาดไหนและเพียงใด และ ต้องวางหรือกำหนดเป็นหลักการเพื่อจะได้ผลการตัดสินใจที่มีคุณภาพสูง

จากแนวคิดของนักวิชาการพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจเป็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องของการกำหนดจุดมุ่งหมายและ วัตถุประสงค์ในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน ทั้งแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ การประเมินผล การเรียนการสอน การจัดทำโครงการฝึกอบรมและหลักสูตร ที่จะนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด และสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้เป็นอย่างดี

4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญในการบริหาร เนื่องจากในการบริหารนั้น ผู้บริหารจะต้องดำเนินการมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานให้ สำเร็จ และในการปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บุคคลได้รับทราบ วัตถุประสงค์ และวิธีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง นอกจากนั้น การติดต่อสื่อสารจะช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรอันจะทำให้สามารถ

ขจัดปัญหาระหว่างบุคคลในองค์กรและช่วยให้สร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ (บรียงค์ โทจินดา, 2543, หน้า 185) ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความและความหมายของhardtติดต่อสื่อสาร หลากหลาย เช่น การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการในการส่งข่าวสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อความเข้าใจและประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 89) การติดต่อสื่อสาร คือ การถ่ายทอดข้อมูลจากบุคคลหนึ่ง ไปยังอีกบุคคลหนึ่งผ่านทางการใช้สัญลักษณ์บางอย่าง เพื่อความสำเร็จของการติดต่อสื่อสาร บุคคล ทั้งสองจะต้องเข้าใจสิ่งที่ถูกถ่ายทอดตรงกัน (สมยศ นาวิกาน, 2545, หน้า 419) การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการนำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจ สื่อความหมายและความต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (หุพงษ์ ปัญจมะวัต, 2541, หน้า 58) การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารและความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งหรือหลายคน

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2545, หน้า 63-64) การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการส่งผ่านข่าวสารและความเข้าใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งไปยังอีก บุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งอย่างมีลำดับขั้นตอน (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2541, หน้า 357) การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความคิด ความเห็น ข้อเท็จจริง หรือความรู้สึก ซึ่งอาจจะเป็นคำพูด ตัวอักษร สัญลักษณ์ ข่าวสารที่บุคคลจากผู้ส่งผ่านสื่อไปยังผู้รับ เพื่อให้ผู้รับเข้าใจความหมายตามเจตนาต้องการ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์และ ใช้เป็นสื่อหรือสะพานเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างกัน และช่วยป้องกันความเข้าใจผิดระหว่างกัน อีกด้วย (นิยม สุวรรณะ, 2541, หน้า 22) การติดต่อสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทในทุกสถานศึกษา และ ทุกรูปแบบ อาจถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานจัดการศึกษา หน้าที่ประการแรกที่จำเป็น อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษา คือ จะต้องสร้างระบบการติดต่อสื่อสารขึ้นภายในโรงเรียน (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 415) ตามปกติ ครูจะให้การติดต่อสื่อสารด้วยการพูด การเขียน และสื่อ อื่น ๆ นักเรียนก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น การติดต่อสื่อสารจึงมีความสำคัญเพื่อการสร้างความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน และนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็น และ สำคัญสำหรับนักบริหารองค์กร ซึ่งถ้าปราศจากระบบการติดต่อสื่อสารแล้วไม่มีองค์กรเกิดขึ้น (Simon, 1957, p. 154) การติดต่อสื่อสารในองค์กรและการจัดการ ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร เช่น องค์กรนั้นเป็นระบบราชการ (Bureaucracy) ย่อมมีแบบแผนเฉพาะ มีกฎมีเกณฑ์ตามกฎหมาย การติดต่อสื่อสารจึงมีลักษณะเฉพาะออกไป นอกจากนี้ การติดต่อสื่อสารยังขึ้นอยู่กับบรรยากาศ ขององค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ และระบบการตัดสินใจ ทฤษฎีการติดต่อสื่อสารและการวิจัย ทางการติดต่อสื่อสาร สามารถช่วยให้ผู้บริหารดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 417) การติดต่อสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การกำหนดนโยบาย การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุมงาน และการรายงานผล ซึ่งต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นการเชื่อมโยงให้บุคคลในโรงเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

กรองแก้ว อยู่สุข (2543, หน้า 178-179) สรุปการติดต่อสื่อสารที่ดีไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีระบบการติดต่อสื่อสารสองทาง คือ ให้ผู้รับข่าวสารป้อนผลกลับมาให้ผู้ส่งข่าวสารด้วย เพื่อเป็นที่แน่ใจว่าผู้รับมีความเข้าใจในข่าวสารนั้น ถ้ายังไม่ถูกต้องจะได้มีการอธิบาย ชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจ และควรให้ผู้รับข่าวสารได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสารนั้นด้วย

2. ติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า คือ ติดต่อกันโดยตรงระหว่างผู้ส่งข่าวสารกับผู้รับข่าวสาร เป็นวิธีการก่อให้เกิดการป้อนผลย้อนกลับได้ดี และเร็วที่สุด เพราะทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเห็นกิริยาท่าทางซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้การตีความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาข่าวนั้นถูกต้องยิ่งขึ้น

3. ผู้ส่งข่าวสารจะต้องสนใจและไวต่อความรู้สึกหรือปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับข่าวสาร ทั้งที่เป็นคำพูดโต้ตอบหรือท่าทีสีหน้า และพยายามสร้างความรู้สึกร่วมกันเอง ไม่ทำให้ผู้รับข่าวสารมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ

4. ถ้าข้อความนี้มีความสำคัญหรือเข้าใจยาก ควรเน้นย้ำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น พูดซ้ำ หรือใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย

อัจฉรา สังข์สุวรรณ (2540, หน้า 64) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล จะต้องคำนึงถึงหลักการติดต่อสื่อสารที่ดี ได้แก่

1. ผู้ทำการติดต่อสื่อสารต้องมีความกระฉับกระช่ายในความคิดของตนก่อนที่จะสื่อสารไปยังผู้อื่น

2. ข่าวสารที่จะทำการติดต่อสื่อสารแต่ละครั้ง ต้องถูกระบุและการตรวจสอบอย่างแท้จริง

3. คำนึงถึงลักษณะการภาพและความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องกับการติดต่อ

4. บางครั้งเมื่อต้องการสื่อสารที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือไม่เหมาะสม ผู้ส่งควรปรึกษากับคนอื่น เพื่อการวางแผนการติดต่อสื่อสาร

5. ผู้ติดต่อสื่อสารควรระมัดระวังการสอดแทรกระหว่างการสื่อสาร ซึ่งอาจทำให้ข่าวสารถูกบิดเบือนได้

6. การติดต่อสื่อสารควรมีการติดตามเพื่อตรวจว่า สิ่งที่ต้องการจะสื่อถูกรับรู้ด้วยความเข้าใจตรงกัน

7. การติดต่อสื่อสาร ขึ้นอยู่กับความเต็มใจในการฟังและเข้าใจทั้งสองฝ่าย

ชูพงศ์ ปัญงะวัต (2541, หน้า 88) เสนอวิธีการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. ผู้ส่งข่าวสารควรทำความเข้าใจและมีความมั่นใจในข่าวสารของตน ก่อนจะถ่ายทอดออกไป
2. ผู้ส่งข่าวสารต้องมีวัตถุประสงค์ และลำดับขั้นตอนที่จะถ่ายทอดข่าวสาร โดยใช้คำพูดของผู้ส่งเอง
3. ข้อมูลที่ถ่ายทอดออกไปต้องเหมาะสมกับเพศ วัย พื้นฐานประสบการณ์ และความพร้อมของผู้รับ

จากแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร มีบทบาทสำคัญการบริหารเป็นกระบวนการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเท็จจริงหรือความรู้สึกร่วมกันเป็นคำพูด อักษร สัญลักษณ์ ข่าวสาร และความเข้าใจ ควรสร้างระบบการติดต่อสื่อสารขึ้นในองค์กรเพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีขององค์กร การติดต่อสื่อสารเป็นการเชื่อมโยงบุคคลให้เข้าใจตรงกันตามวัตถุประสงค์ การสื่อสารที่ดีสามารถบริหารงานให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งมีปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อันได้แก่ เพศ และระดับชั้นที่สอน ตามรายละเอียด ดังนี้

เพศ

เพศของครูผู้สอน ถือเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ดังที่ Ivancevich and Matterson (1990, p. 372) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน คือ เพศ อิทธิเดช สิทธิจันทร์ (2553, หน้า 58) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า เพศของครูผู้สอนโดยรวม เพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับมาก สุวณีย์ สุขสี (2558) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจเลือกเพศ เป็นตัวแปรที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงานของครู หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล
ทั้งสองอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิด
การเรียนรู้ และในเวลาเดียวกันผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ มีทักษะ แต่ต้องอาศัยการจัด
ประสบการณ์ที่ดีพอ จึงทำให้การเรียนรู้เป็นผลสำเร็จ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น
ของครู พบว่า ผู้เรียนประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน สิริลักษณ์
แพรพรม (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์
การทำงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกัน
ได้ศึกษา พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 พบว่า
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการพัฒนา
ระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน
วิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการทำงาน สรุปได้ว่า ประสบการณ์ใน
การทำงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
จึงนำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

ระดับชั้นที่สอน

ระดับชั้นที่ครูสอน หมายถึง ความแตกต่างของภาระงานของครูแต่ละระดับชั้นระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต
กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม มีทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การติดต่อสื่อสาร ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นจัดการศึกษาให้มีทักษะพื้นฐานแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง
มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็น
การขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ
ความถนัด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่อาชีพ ซึ่งภาระงานของครูแต่ละระดับชั้นจะแตกต่างกัน
ในระดับการจัดการศึกษา มีความยากง่ายตามระดับชั้นให้เหมาะสมกับวัย ทักษะ ประสบการณ์
ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน จัดบรรยากาศ เนื้อหาชั้นเรียนที่เกื้อหนุน

กิจกรรมการเรียนรู้ ตามเป้าหมาย เหมาะสมสอดคล้อง ต่อเนื่อง ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมิติต่าง ๆ มีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคาดหวัง บทบาทหน้าที่จะแตกต่างกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 อ้างถึงใน อัจฉนพร หิรัญอมรกุล, 2552, หน้า 44) สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจเลือกระดับชั้นที่สอนเป็นตัวแปรที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับครูมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สละ กิ่งโพธิ์ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ทั้ง 8 ด้าน ใน 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ครูมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการร่วมดำเนินการ รองลงมา ได้แก่ ขั้นตอนการร่วมตัดสินใจ ขั้นตอนร่วมรับผลประโยชน์ และขั้นตอนที่ครูมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนการร่วมประเมินผล 2) ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำงานของครูน้อยกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไปกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน ใน 4 ขั้นตอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับขั้นตอนการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการร่วมตัดสินใจ ขั้นตอนการร่วมดำเนินการ และขั้นตอนการประเมินผลในการบริหารงานวิชาการตามภาระงาน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความแข็งแรงทางวิชาการ มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการไม่มีความสัมพันธ์กับขั้นตอนการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานตามภาระงานทั้ง 8 ด้าน ในทุกขั้นตอนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ข้อเสนอที่ผู้บริหารควรปฏิบัติในการให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ คือ การให้ครูมีส่วนร่วมในขั้นตอน การร่วมรับผลประโยชน์ และขั้นตอนการร่วมประเมินผลมากขึ้น และควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนมากขึ้นและทั่วถึง ควรจัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร

และการวัดผลประเมินผล ควรให้ครู ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ส่งเสริมให้ครู จัดทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยีและงบประมาณ มาสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ โรงเรียนควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากองค์กรและชุมชน

วิชา จุลทรัพย์ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการตาม แนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาในภาพรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ด้านพัฒนาสื่อ และ เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศการศึกษา ระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน และ 3) ปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ปัญหาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิจัย

แดง นิ่มอนงค์ (2549) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและ การนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และ ด้านการวัดผลประเมินผล จำแนกตามประเภทโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง จำแนกตามประเภทโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และประเภท ของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กายสิทธิ์ สุภเดชวิวัฒน์ (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ปรากฏว่า 2.1) ครูที่มี ตำแหน่งหน้าที่การงานต่างกัน มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม และรายได้ไม่แตกต่างกัน 2.2) ครูมีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดผล

ไม่แตกต่างกัน 2.3) ครูที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นด้านหลักสูตรและการนำไปใช้แตกต่างกันเพียงด้านเดียว

ปานิสรา เกิดมรกต (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า 1) ครูในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก 2) ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีที่มีประเภทตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงาน และมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อัจฉนพร หิรัญอมรกุล (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทธา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทธา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน คือ การกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจ ภาระการติดต่อสื่อสาร พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วมกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านการร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทธา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทธา จำแนกตามระดับชั้นที่ครูสอน โดยรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมมากกว่าครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

ปราณี เอี่ยมสุวรรณ (2553) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการบริหารสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในของสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การนิเทศภายในส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้

ธนศิษฐ์ เรืองอัง (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลมีส่วนร่วมมากกว่าครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Miller (1989, p. 320-A อ้างถึงใน อนุภาพ วาทีทอง, 2551, หน้า 50) ได้ศึกษาการกำหนดการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนชนบทในสหรัฐอเมริกา จากการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการให้ครูมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์อย่างมากในด้านการยอมรับและความเข้าใจ

Rogers (1992 อ้างถึงใน จุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2547, หน้า 46) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทที่สำคัญของผู้บริหาร ได้แก่ การบริหารงานวิชาการเป็นผู้นำในการชี้แจงการสอน การบริหารงานบุคคล เป็นผู้บริหารจัดการ และการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนเป็นผู้สร้างมนุษยสัมพันธ์

Duke (1992 อ้างถึงใน จุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2547, หน้า 46) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทที่เน้นในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ การบริหารงานวิชาการ ว่าด้วยทักษะการอ่านโดยมีโปรแกรมพัฒนาทักษะทางภาษา การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม นอกเวลาเรียนและวันหยุด การบริหารกิจการนักเรียน ว่าด้วยความเข้มงวด ด้านระเบียบวินัยของนักเรียน การบริหารงานบุคคล โดยกำหนดให้ครูพัฒนาแก้ไขการสอนตามความต้องการของนักเรียน ภายใต้การวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นระบบ

Milan and Milada (1997 อ้างถึงใน จันทร รัศมี, 2554, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการบริหารการศึกษา กรณีความเป็นจริงในประเทศเซค โดยมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในประเทศเซค พบว่า มีการจัดการบริหารศึกษา โดยทั่วไปมีลักษณะเหมือนกับการศึกษาสาขาอื่น ๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีความสนใจในการจัดการบริหารการศึกษาเฉพาะงานที่ตัวเองต้องรับผิดชอบ ไม่เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจอะไรในส่วนสำคัญของโรงเรียน

Olson (1998, pp. 56-57 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550, หน้า 51-52) ได้ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของครูและระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช่โรงเรียนเป็นฐาน วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมของครูและระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจ การบริหารงานโรงเรียนเป็นฐาน และการไม่ยึดรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 10 แห่ง และโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช่โรงเรียนเป็นฐาน อีก 11 แห่ง โดยนำมาจับคู่กัน 10 คู่ตามขนาดของโรงเรียน

(เช่น โรงเรียนที่มีครู 0-5 คนขึ้นไป) และตามสถานที่ตั้ง (เช่น ที่ตั้งอยู่ในชานเมืองแถบชานเมือง และในชนบท) ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับระดับของการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการตัดสินใจ ครูในโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ยอมรับว่า ครูมีส่วนร่วมมากกว่าครูในโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน และพบว่า แบบสำรวจความคิดเห็นของครูเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมีความน่าเชื่อถือสูงด้วยกัน นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาระบบงานในกระบวนการตัดสินใจก็มีความน่าเชื่อถือสูง ซึ่งจะนำไปใช้เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้วย พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญไม่มากนัก สำหรับครูในโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับระดับการมีส่วนร่วมของครู และระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจ กล่าวคือ ครูที่มีความคิดเห็นว่ามีระดับของการมีส่วนร่วมสูงแนวโน้มที่จะมีระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจสูงด้วยกัน ครูผู้สอนต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์การย่อมสร้างประสิทธิภาพของงาน ความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ รักในการทำงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ ความสำเร็จในการบริหารจำเป็นต้องให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหาร เริ่มตั้งแต่ตัวของผู้บริหารจนถึงผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการบริหาร เริ่มตั้งแต่ตัวของผู้บริหารจนถึงผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมอาจมีความแตกต่าง ขึ้นอยู่กับระดับบุคคลที่ควรมีส่วนร่วม งานที่ควรมีส่วนร่วมระดับและวิธีการที่มีส่วนร่วม รวมถึงเวลาและสถานการณ์ที่จะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จรวมไปถึงผลผลิตที่ออกมาที่สะท้อนงานทางด้านวิชาการว่าผู้บริหารได้ให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Brophy (2006, p. 171-A) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เมืองฮาร์ทฟอท ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นเพราะว่ามีครูงานในหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากการสอนมีเวลาที่จะเตรียมตัวจัดทำสื่อ น้อย และไม่มีความชำนาญเรื่องจัดหาสื่อคอมพิวเตอร์

Crim (2006, p. 183-A) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล ตลอดจนความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการในระดับมาก

Barnard (1972, pp. 90-95) ได้กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและได้รับประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กรแต่บางครั้งผู้บริหารก็ไม่ได้ให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร โดยยังใช้วิธีการติดต่อกับครูผู้สอนโดยตรงในบางเรื่องที่เป็นส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับครูผู้นั้น เช่น คำสั่งต่าง ๆ ที่ต้องการแจ้งให้ครูทราบโดยไม่ต้องอาศัยความเห็นของครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และหลักสำคัญของการบริหารงาน คือ การมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการตัดสินใจ โดยการเปิดโอกาสให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนในองค์กรเกิดพฤติกรรมร่วมในกระบวนการทำงาน โดยใช้ตัวแปรเพศ และระดับชั้นที่สอนในการวิจัยครั้งนี้ อันนำไปสู่การบริหารงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2559 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 121 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
น้อยกว่า 5 ปี	57	43
ตั้งแต่ 5-10 ปี	50	38
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	14	11
รวม	121	92

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยผู้วิจัยอาศัยข้อมูลการศึกษา เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ การร่วมกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจ และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert (1961, p. 247) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการ
3. กำหนดขอบเขตแบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ การร่วมกำหนดเป้าหมาย การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจ และการติดต่อสื่อสาร
4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of objective congruence: *IOC*) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 248-249) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ *IOC* คือ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง -1

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ ดังนี้

ใช้ได้ ให้คะแนน 1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ใช้ไม่ได้ ให้คะแนน -1

เกณฑ์ ค่า *IOC* ตั้งแต่ 0.66-1.00 ใช้ได้

ค่า *IOC* ตั้งแต่ 0.33 ต้องปรับปรุง

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมในการใช้ภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 5.1 ดร.ภคณัฐ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 5.2 นายมงคล สุวรรณกล่อม ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิเศษ โรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
- 5.3 นางปราณชลิ มะโนเรืองศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและเหมาะสม

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.38-0.78 นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนไทยกสิกรสงเคราะห์ และโรงเรียนวัดแหลมฉับ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

1.2 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 92 คน

1.3 ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและได้แบบสอบถามคืน จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

2. การจัดกระทำข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารมากที่สุด

3.51-4.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารมาก

2.51-3.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารปานกลาง

1.51-2.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารน้อย

1.51-1.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามเพศ สถิติที่ใช้โดยทดสอบค่าที (t -test)
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์และระดับชั้นที่สอน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างใช้การทดสอบรายคู่ โดยวิธี LSD (Least significant difference method)

บทที่ 4

ผลวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าแจกแจงแบบที (t -distribution)
F	แทน การแจกแจงแบบเอฟ (F -distribution)
p	แทน ค่าความเป็นไปได้ (Probability)
SS	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน ค่าความแปรปรวน (Mean square)
df	แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน ผลการทดสอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรีเขต 3 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายด้าน โดยการทดสอบค่าที (*t-test*) จำแนกตามเพศ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู และระดับชั้นที่สอน แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least significant difference method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงานและระดับชั้นที่สอน โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	38	41.30
1.2 หญิง	54	58.70
รวม	92	100
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 5 ปี	43	46.74
2.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี	38	41.30
2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	11	11.96
รวม	92	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับชั้นที่สอน		
3.1 อนุบาล	19	20.65
3.2 ประถม	40	43.48
3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	33	35.87
รวม	92	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 เป็นเพศหญิง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 จำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 46.74 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.96 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่สอนระดับชั้นอนุบาล จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.65 สอนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 และสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.87

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.82	0.96	มาก	2
2. ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน	4.06	0.95	มาก	1
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.56	0.87	มาก	3
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.45	0.97	ปานกลาง	4
รวม	3.75	0.97	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการร่วมตัดสินใจ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมและรายข้อ

ด้านการกำหนดเป้าหมาย	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายโครงการด้านวิชาการ ของโรงเรียน	3.93	1.40	มาก	6
2. มีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์	3.50	.79	ปานกลาง	8

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านการกำหนดเป้าหมาย	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
3. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู และเอกสารอื่น ๆ	3.47	.73	ปานกลาง	10
4. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียน	3.50	.62	ปานกลาง	7
5. มีส่วนร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/ อุปกรณ์การเรียน การสอน	4.25	.88	มาก	2
6. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณภาพและมาตรฐาน วิชาการโรงเรียน	4.07	.80	มาก	3
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน การทำและการพัฒนา หลักสูตร	4.21	.73	มาก	4
8. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น	3.49	.93	ปานกลาง	9
9. มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมทางวิชาการในรอบปี	3.99	.99	มาก	5
10. มีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการนิเทศศึกษา	3.39	.88	ปานกลาง	12
11. มีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน	4.70	.57	มากที่สุด	1
12. มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุด และการให้บริการ	3.39	.85	ปานกลาง	11
รวม	3.82	.96	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรีเขต 3 ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู และเอกสารอื่น ๆ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุด และ

การให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำและการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/ อุปกรณ์การเรียนการสอน การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณภาพและมาตรฐานวิชาการ โรงเรียน การมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมทางวิชาการในรอบปี และการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายโครงการด้านวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตร แบบเรียนคู่มือครู และเอกสารอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุดและการให้บริการ และการมีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีราชา เขต 3 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. มีส่วนร่วมวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.55	.65	มากที่สุด	2
2. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดกิจกรรมเสริมเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ	4.25	.98	มาก	7
3. มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน	4.45	.90	มาก	3
4. มีส่วนร่วมจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้	4.43	.78	มาก	4
5. มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน	4.42	.73	มาก	5
6. มีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน	3.33	.71	ปานกลาง	11

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
7. มีส่วนร่วมตรวจสอบความเหมาะสมด้านความรู้ความสามารถกับภาระงานที่ได้รับผิดชอบของครู	4.42	.52	มาก	5
8. มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน	3.17	.67	ปานกลาง	12
9. มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู	3.48	.93	ปานกลาง	9
10. มีส่วนร่วมในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	4.58	.63	มากที่สุด	1
11. มีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ	3.46	.84	ปานกลาง	10
12. มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผลนักเรียน	4.22	.04	มาก	8
รวม	4.06	.95	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน การมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการมีส่วนร่วมวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้อิงของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดกิจกรรมเสริมเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ การมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน การมีส่วนร่วมตรวจสอบความเหมาะสมด้านความรู้ความสามารถกับภาระงานที่ได้รับผิดชอบ

ของครู การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผลนักเรียน โรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ การมีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่พิเศษภายใน การมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผลนักเรียน การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการร่วมตัดสินใจ	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดหลักสูตรท้องถิ่น	3.41	.68	ปานกลาง	5
2. มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมในทางวิชาการ	3.42	.78	ปานกลาง	4
3. มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดให้มีการประเมินผลโดยการประเมินสภาพจริง	3.46	.85	ปานกลาง	2
4. มีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	3.45	.81	ปานกลาง	3
5. มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ	3.39	.72	ปานกลาง	6
6. มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม	3.35	.88	ปานกลาง	8
7. มีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครอง	4.60	.79	มากที่สุด	1
8. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางวิชาการ	3.39	.61	ปานกลาง	6
รวม	3.56	.87	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการร่วมตัดสินใจ พบว่า ครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมแนะนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมแนะนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ ได้แก่ การร่วมพิจารณากำหนดหลักสูตรท้องถิ่นการมีส่วนร่วมแนะนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนการมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมในทางวิชาการ การมีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมและ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดให้มีการประเมินผลโดยการประเมินสภาพจริง

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายชื่อ

ด้านการติดต่อสื่อสาร	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน	2.71	.92	ปานกลาง	11
2. มีส่วนร่วมติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แผนงานและปฏิบัติงานวิชาการให้คณะครูและผู้ปกครองทราบ	3.40	.89	ปานกลาง	4
3. มีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้บริหารและเพื่อนครูในการเผยแพร่ความรู้	3.26		ปานกลาง	7
4. มีส่วนร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	3.51	.99	มาก	3
5. มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลสภาพจริง	3.27	.11	ปานกลาง	7

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการติดต่อสื่อสาร	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
6. มีส่วนร่วมเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครู ทราบ	3.34	.81	ปานกลาง	5
7. มีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้แก่ครูนักเรียน	3.16	.73	ปานกลาง	10
8. มีส่วนร่วมพิจารณาจัดทำจดหมายข่าว จุลสาร วารสารเกี่ยวกับงานวิชาการ โรงเรียนเพื่อเผยแพร่ ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน	3.22	.76	ปานกลาง	9
9. มีส่วนร่วมกำหนดระเบียบวาระในการประชุม ผู้ปกครอง	3.28	.88	ปานกลาง	6
10. มีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับ การช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียน	4.42	.63	มาก	1
11. มีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ	4.42	.66	มาก	2
รวม	3.45	.97	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า ครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การมีส่วนร่วมซึ่งแจ้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การมีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียนและการมีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมซึ่งแจ้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การมีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียน และการมีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผล การเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน การมีส่วนร่วมติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แผนงานและปฏิทินงานวิชาการให้คณะครูและผู้ปกครองทราบการมีส่วนร่วม

ช่วยเหลือผู้บริหารและเพื่อนครูในการเผยแพร่ความรู้ การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลสภาพจริง การมีส่วนร่วมเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครูทราบ การมีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูนักเรียนการมีส่วนร่วมพิจารณาจัดทำ จดหมายข่าว จุลสาร วารสารเกี่ยวกับงานวิชาการ โรงเรียน เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน การมีส่วนร่วมกำหนดระเบียบวาระในการประชุมผู้ปกครอง

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ	ชาย (n = 38)				หญิง (n = 54)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	4.22	.88	มาก	4	4.21	.94	มาก	4
2. ด้านการมีบทบาทร่วม ในการปฏิบัติงาน	4.35	.79	มาก	2	4.43	.85	มาก	2
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.25	.80	มาก	3	4.33	.90	มาก	3
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.40	.68	มาก	1	4.45	.72	มาก	1
รวม	4.30	.78	มาก		4.35	.85	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากเพศชาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ ส่วนเพศหญิง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ	ชาย (n = 38)		หญิง (n = 54)		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
	1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	4.22	.88	4.21		
2. ด้านการมีบทบาทร่วม ในการปฏิบัติงาน	4.35	.79	4.43	.85	-1.01	.15
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.25	.80	4.33	.90	-0.66	.99
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.40	.68	4.45	.72	-0.66	.02
รวม	4.31	.79	4.36	.85	-0.70	.39

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอ ศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูผู้สอน

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ	ประสบการณ์ในการทำงาน											
	น้อยกว่า 5 ปี (n = 43)				ตั้งแต่ 5-10 ปี (n = 38)				มากกว่า 10 ปีขึ้นไป (n = 11)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.95	.33	มาก	4	3.69	.47	มาก	4	3.67	.42	มาก	3
2. ด้านการมีบทบาทร่วม ในการปฏิบัติงาน	4.21	.58	มาก	1	3.92	.66	มาก	2	3.66	.68	มาก	4
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.16	.40	มาก	2	3.90	.47	มาก	3	3.74	.47	มาก	2
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.14	.41	มาก	3	3.95	.45	มาก	1	3.80	.46	มาก	1
รวม	4.12	.41	มาก		3.86	.46	มาก		3.72	.48	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการกำหนดเป้าหมาย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตามประสบการณ์สอนของครูและระดับชั้นที่สอน แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least significant difference method)

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

สภาพแวดล้อม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	.04	2.00	.02	.08	.92
	ภายในกลุ่ม	21.67	89.00	.24		
	รวม	21.71	91.00			
2. ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.03	2.00	.01	.11	.90
	ภายในกลุ่ม	11.89	89.00	.13		
	รวม	11.92	91.00			

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สภาพแวดล้อม	แหล่งความแปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.68	2.00	.34	1.08	.34
	ภายในกลุ่ม	27.81	89.00	.31		
	รวม	28.49	91.00			
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.41	2.00	.70	4.47	.01*
	ภายในกลุ่ม	14.00	89.00	.16		
	รวม	15.40	91.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.20	2.00	.10	1.03	.36
	ภายในกลุ่ม	8.85	89.00	.10		
	รวม	9.05	91.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามประสบการณ์สอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Least significant difference method) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		4.12	3.86	3.72
น้อยกว่า 5 ปี	4.12	-	-0.26*	-0.4
ตั้งแต่ 5-10 ปี	3.86	-	-	-0.14
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3.72	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 12 พบว่า การเปรียบเทียบรายคู่ ด้านการสื่อสารต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีมากกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนและระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอนของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ	ระดับชั้นที่สอน											
	อนุบาล (<i>n</i> = 19)				ประถมศึกษา (<i>n</i> = 40)				มัธยมศึกษาตอนต้น (<i>n</i> = 33)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการกำหนด เป้าหมาย	4.29	.14	มากที่สุด	1	4.20	.09	มากที่สุด	2	4.18	.07	มากที่สุด	4
2. ด้านการมีบทบาทร่วม ในการปฏิบัติงาน	4.20	.09	มาก	2	4.18	.07	มาก	4	4.20	.05	มาก	3
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.18	.11	มาก	4	4.20	.05	มาก	3	4.54	.08	มาก	1
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.20	.09	มาก	2	4.54	.08	มาก	1	4.35	.06	มาก	2
รวม	4.48	.09	มาก		4.35		มาก		4.38	.06	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ ระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	.12	.06	.24	.79
	ภายในกลุ่ม	89	21.60	.24		
	รวม	91	21.71			
2. ด้านการมีบทบาทร่วม ในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	.35	.18	1.35	.26
	ภายในกลุ่ม	89	11.57	.13		
	รวม	91	11.92			
3. ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.11	.55	1.80	.17
	ภายในกลุ่ม	89	27.38	.31		
	รวม	91	28.49			
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	.40	.20	1.18	.31
	ภายในกลุ่ม	89	15.01	.17		
	รวม	91	15.40			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.39	.19	1.98	.14
	ภายในกลุ่ม	89	8.67	.10		
	รวม	91	9.05			

จากตารางที่ 14 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน และระดับชั้นที่สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 607) เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.78 มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) สถิติทดสอบ (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least significant difference method)

สรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการร่วมตัดสินใจ

1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายพบว่าครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับ มาก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์การมีส่วนร่วม พิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตรแบบเรียนคู่มือครูและเอกสารอื่น ๆ การมีส่วนร่วมพิจารณา กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุดและการให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำและการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/อุปกรณ์การเรียนการสอน การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณภาพและมาตรฐานวิชาการโรงเรียน การมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมทางวิชาการในรอบปี และ การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายโครงการด้านวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตร แบบเรียนคู่มือครู และเอกสารอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุดและการให้บริการ และการมีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

1.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่าครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายใน การมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการปรับปรุงแผนวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการมีส่วนร่วมวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในดับมาก 6 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดกิจกรรมเสริมเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการการมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนการมีส่วนร่วมจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน การมีส่วนร่วมตรวจสอบความเหมาะสมด้านความรู้ความสามารถกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายของครู การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผลนักเรียนโรงเรียน อยู่ในดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการปรับปรุงแผนวิชาการ การมีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายใน การมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผลนักเรียน การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการปรับปรุงแผนวิชาการ

1.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ พบว่าครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุม

ผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดหลักสูตรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมในทางวิชาการ การมีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม และการมีส่วนร่วมพิจารณากำหนดให้มีการประเมินผลโดยการประเมินสภาพจริง

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า ครูมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการมีส่วนร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การมีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียน และการมีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การมีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียน และการมีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน การมีส่วนร่วมติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แผนงานและปฏิทินงานวิชาการให้คณะครูและผู้ปกครองทราบ การมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้บริหารและเพื่อนครูในการเผยแพร่ความรู้ การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลสภาพจริง การมีส่วนร่วมเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครูทราบ การมีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูนักเรียน การมีส่วนร่วมพิจารณาจัดทำจดหมายข่าว จุลสาร วารสารเกี่ยวกับงานวิชาการ โรงเรียน เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน การมีส่วนร่วมกำหนดระเบียบวาระในการประชุมผู้ปกครอง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับชั้นที่สอน

2.1 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเพศชาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ

จากเพศหญิง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ

2.2 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการร่วมตัดสินใจ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ ระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงาน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น มีการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน ครูควรมีการเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและความหวังดีต่อผู้เรียนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก และมีความพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการให้มากที่สุดโดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลที่ดีกว่าเดิม รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

ครูควรมีการเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอน ในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้มีการพัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพ ความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ทั้งหลายด้วยตนเองก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอทำให้ผู้เรียน เลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง ให้ความร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ มีการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครูสามารถ วิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ไขปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม มีการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีการสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ โดยนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัด กิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่าง ถาวร แล้วค้นมุมของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน

ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ อย่าง มีสติในการแก้ปัญหา มองเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ธนศิษฐ์ เรืองฮัง (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิมมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีส่วนร่วม ของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิมมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณีย์ เอี่ยมสุวรรณ (2553, หน้า 80) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลป่าโมก อำเภอบ้านป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล ด้านการบริหารสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในของสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉณพร หิรัญอมรกุล (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเมืองพิทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพิทยา จังหวัดชลบุรีใน 4 ด้าน คือ

การกำหนดเป้าหมายการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมตัดสินใจ และการติดต่อสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กายสิทธิ์ ศุภเดชวิวัฒน์ (2551) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีส่วนร่วมในการบริหาร งานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย พบว่า ส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) การมีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนอยู่ในระดับมากที่สุด 2) มีส่วนร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/อุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ใน ระดับมาก 3) มีส่วนร่วมในการวางแผน การทำและการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับประกันคุณภาพการศึกษาทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ครูเข้าใจเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอ ศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านการกำหนดเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์ (2539, หน้า 14) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างลูกน้องให้ได้ผลงานสูงสุด ที่กล่าวว่า การให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมจะช่วยยึดเหนี่ยว การทำงานร่วมกันได้ดี แต่บางครั้งผู้บริหารก็ไม่ได้ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ของการทำงานบางอย่าง เนื่องจากอาจเห็นว่าตนมีอำนาจ และงานบางอย่างไม่เสี่ยงมากนักใน การที่จะตัดสินใจบริหารเพียงลำพัง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการร่วมพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์/วิชา เป็นอันดับแรก และอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าเป็นงานที่ครูมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

1.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ อยู่ในระดับ

มากที่สุด การมีส่วนร่วมวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โครงการทางวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและร่วมรับผิดชอบโครงการกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนรากฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, คำนำ) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริโชค วรานุสันติกุล (2532, หน้า 70-73) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทีมงาน พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดบทบาทร่วมกันจะทำให้ครูทุกคนรู้ว่าตนเองต้องทำหน้าที่อะไร ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้อื่นด้วย ทำให้เกิดความเต็มใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้ครูได้มีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการปฏิบัติงาน ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของงาน และมีความผูกพันที่จะร่วมงานกันให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ พบว่า ส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดทำข้อมูลนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพิจารณาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและร่วมหาแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิวัติ สุขรัตน์ (2531, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นแบบที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนได้มีโอกาสร่วมตัดสินใจกับผู้บริหารในระดับมาก

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า ส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางด้านการเรียน

อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระแสปฏิรูปการศึกษา ทำให้โรงเรียนต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาการเรียนทางการเรียน จัดประชุมผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Barnard (1972, pp. 90-95) ได้กล่าวไว้ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและได้รับประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กรแต่บางครั้งผู้บริหารก็ไม่ได้ให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร โดยยังใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกับครูผู้สอนโดยตรงในบางเรื่องที่เป็นส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับครูผู้นั้น เช่น คำสั่งต่าง ๆ ที่ต้องการแจ้งให้ครูทราบโดยไม่ต้องการความเห็นของครู

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับเพศชายและเพศหญิงอย่างเท่าเทียมกัน เพศไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานวิชาการ เพราะงานวิชาการใช้สติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันครูเพศชายและเพศหญิงได้รับการศึกษาอบรมสม่ำเสมอ จึงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานกับผู้บริหารสถานศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งมักจะเห็นเพศชายและเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิชาการอยู่เสมอ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุโณทัย สังศรี (2555, หน้า 95) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับพรพิมล ศรีโมสาร (2555, หน้า 76) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของครู อำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสาร ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณิสรา เกติมรกต (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า 1) ครูในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก 2) ครูใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีที่มีประเภทตำแหน่งหน้าที่ประสบการณ์ทำงาน และมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มอบหมายงานวิชาการให้กับครูตามความสามารถ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในระดับชั้นที่สอนเดียวกัน จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนในการมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชัย ตอบกลาง (2554, หน้า 78) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนวัดวังศิรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนวัดวังศิรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามระดับและช่วงชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม พรหมบุตร (2555, หน้า 72) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น

1.1 ด้านการร่วมกำหนดเป้าหมาย ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน ห้องสมุดและการให้บริการ การร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผน ด้านการนิเทศการศึกษา

1.2 ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้านมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเพื่อนครูมีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน และมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ

1.3 ด้านการร่วมตัดสินใจ ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้าน การมีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางวิชาการ มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ มีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร ควรให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้าน การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูนักเรียนและมีส่วนร่วมพิจารณาจัดทำ จดหมายข่าว จุลสาร วารสารเกี่ยวกับงานวิชาการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาภาพรวมของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

เขต 3

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พิบบลิเคชั่น.
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2537). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2543). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กายสิทธิ์ สุขเกษวิวัฒน์. (2551). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- กิติ ตยัคคานนท์. (2536). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: บัดเดอร์ฟลาย.
- กิติมา ปรีดีดิถ. (2529). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- กิติมา ปรีดีดิถ. (2532). *กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- โกศล ศรีทอง. (2543). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขวัญชัย ตอบกลาง. (2554). *การมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนวัดวังศิรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จัญญ์ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์ รัศมี. (2554). *พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1*. การศึกษาค้นคว้า อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัญชีพอยท์.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2554). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. เข้าถึงได้จาก www.gotoknow.org
- จุฑามาศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2547). *ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยี ทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2551). *การบริหารวิชาการ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี.
- ชูพงศ์ ปัญงะวัต. (2541). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: เอส.ดี.เพรส.
- ดวงแก้ว กอแก้ว. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานความผูกพันในองค์กรและเจตคติต่อองค์กร: กรณีศึกษา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบางกะปิ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แดง นิ่มอนงค์. (2549). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2538). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทับทิม พรหมบุตร. (2555). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดมโนรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตนา เขมมณี. (2550). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ชงชัย สันติวงษ์. (2545). *การบริหารเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนศิษฐ์ เรืองฮัง. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- เชียร ภูิกัญญ์โย่ง. (2539). การทำงานเป็นทีม. *การศึกษาเอกชน*, 7(60), 46-49.
- นิภา แก้วศรีนาม. (2530). *จิตวิทยาองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- นิวัติ สุขรัตน์. (2531). *การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิยม สุวรรณะ. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บรรยงค์ ไตจินดา. (2543). *การบริหารงานบุคคลและการสัมมนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- บัวพัน ขันดี. (2551). *การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเพื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*, 3(1), 23-24.
- ประชุม โพธิกุล. (2539). *เทคนิคการประชุม*. กรุงเทพฯ: สายใจ.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). *นโยบายและการวางแผน*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2544). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. บุรีรัมย์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปราณี เอี่ยมสุวรรณ. (2553). *สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2538). *ศิลป์และศาสตร์การบริหารจัดการ โรงแรม*. ปทุมธานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปัญญา แก้วกริยูร. (2545). *การบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่เป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปานิสรา เกิดมรกต. (2552). *การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พรพิมล ศรีโมสาร. (2555). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของครู อำเภอ บ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 เหลืองจันทร์*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรา ทวีวงศ์ ณ อยุธยา. (2539). *การทำงานเป็นคณะ, ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตหลักสูตร และการสอน หน่วยที่ 1-5*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิชัย เส็งี่ยมจิตต์. (2541). *ขอบข่ายงานวิชาการ: เอกสารการสอนการบริหารงานวิชาการ*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เพียงใจ เรืองฤทธิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาใน อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1 จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวนา วงสวาท. (2541). *การตัดสินใจแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). *การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. (2555). เอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ขั้นพื้นฐาน (ระดับอนุบาล - ม.6). กรุงเทพฯ: สานอักษร.
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- รุจิร ภู่อาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วงศ์ศิลป์ ภิรมย์. (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารประมวลสาระบทที่ 4 การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ภาพ.
- วิชา จุลทรัพย์. (2548). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วิจิต บุญเลิศ. (2543). ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วินิจ เกตุขำ. (2546). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ. วารสารวิชาการ, 8, 22.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: สิทธิพัฒนา.
- สถิตย์ ทรายทอง. (2552). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่า. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถิตชัย วรานนท์วันิช. (2553). ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สมคิด บางโม. (2538). เทคนิคการอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์. (2539). สร้างลูกน้องให้ได้ผลงานสูงสุด. กรุงเทพฯ: ซีเอ็นยูเคชั่น.

- สมเดช ศรีแสง. (2550). *คู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ชัยนาท: โมเดิร์นโฮม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2532). *การบริหารบุคคลแผนใหม่*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิการ. (2538). *การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2541). *พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สละ กิ่งโพธิ์. (2548). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). *หลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมในองค์การ*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (2558). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559-2562*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาตามกฎของกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการ เขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2532). *การพัฒนาทีมงาน*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- สิริลักษณ์ แพรพรม. (2550). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*.
- สุทธิณีย์ เรืองฤทธิ์. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอนิคมน้ำพอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา*.

- สุทัศน์ จอกสถิตย์. (2550). *การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของข้าราชการครูสายผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2545). *หลักการบริหารเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2547). *กัลยามิตรนิเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คับบลิวเอพรีโอเพอร์ตี.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2550). *กัลยามิตรนิเทศสำหรับผู้บริหาร กลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้าง โรงเรียน ให้เข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวณีย์ สุขสี. (2558). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2525). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2547). *การพัฒนาหลักสูตร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หลักการและการปฏิบัติ*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อนุภาพ วาที่ทอง. (2551). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตคันนายาว กรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรุโณทัย ส่งศรี. (2555). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของครู อำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. ม.ป.ท.
- อัจฉนพร หิรัญอมรกุล. (2552). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน เมืองพัทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2540). *การบริหารงานอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: เทพรัตน์เพรส.
- อารีย์ เพชรผุด. (2530). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- อำนาจ ทองโปร่ง. (2553). *การปฏิรูปการศึกษารอบสองกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร สถานศึกษา*. วารสารรามคำแหง, 27(2), 171-176.
- อิทธิเดช สิทธิจันทร์. (2553). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ บี การพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหาร: ทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Anthony, W. P., & Nicolson, A. A. (1997). *Management of human resources: A system approach to personnel management*. New York: McGraw-Hill.
- Barnard, C. I. (1972). *Function of an executive*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Beckhard, A. V. (1978). *Organization development: Strategies and model reading*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Biddle, B. J., & Thomas, E. J. (1966). *The concept and research*. New York: John Wiley and Sons.
- Bragg, J. E., & Andrews, I. R. (1973). Participative decision making: An experimental study in a hospital. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 9, 727-735.
- Brophy, G. M. (2006). A study of the process used by academic affairs administrators at participating institutions of higher education to select instructional technology tools faculty use in instruction in undergraduate classes. *Dissertation Abstract International*, 24(2), 171-A.
- Bryman, A. (1986). *Leadership and organizations*. USA: Routledge.
- Campbell, R. F. (1976). *Administrative behavior in education*. New York: McGraw-Hill.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Crim, B. (2006). Student assistance program outcomes of students at risk for suicide. *Dissertation Abstract International*, 69(8), 121.
- David, K., & Newstrom, J. W. (1985). *Human behavior at work: Organizational behavior* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Dossett, D. L., Latham, G. P., & Saari, L. M. (1980). The impact of goal setting on surway return. *The Academy of Management Journal*, 23(3), 561-567.
- Duke, D. L., Shower, B. K., & Amber, M. (1980). Teacher and shared decision-making: The costs and benefits of involvement. *Educational Administration Quarterly*, 16(1), 93-106.

- Howell, D. C. (1997). *Statistical methods for psychology* (4th ed.). Belmont, California: Duxbury.
- Hoy, W. K., & Tarter, J. C. (1992). Faculty trust in colleagues: Linking the principal with school effectiveness. *Journal of Research and Development in Education*, 26(1), 38-45.
- Hoy, W. K., & Tarter, J. C. (2005). *Educational administration: Theory, research, and practice* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Ivancevich, J. M., & Matterson, M. T. (1990). *Organization behavior and management* (2nd ed.). Boston: Donnelley & Sons.
- Krecie, R. V., & Morgan, E. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(10), 607-610.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.
- Likert, R. (1967). *Human organization: Its management and value*. Michigan: University of Michigan.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting & task performance*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Loadhl, T. M., & Mathide, K. (1968). The definition and measurement of job involvement. *Journal of Applied Psychology*, 49(1), 23-24.
- Maslow, A. H. (1943). Theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.
- McClelland, D. (1961). *The achieving society*. Massachusetts: Harvard University.
- McGregor, D. M. (1960). *The human side of enterprise*. New York: McGraw-Hill.
- Pearson, J. L. (1993). An examination of the relationship between participate management and perceived institution effectiveness in North Carolina colleges. *Dissertation Abstracts International*, 53(9), 3071-A.
- Simon, H. A. (1957). *Administrative behavior*. New York: Macmillian.
- Swanaburgm, R. C. (1996). *Management and leadership for nurse managers*. Boston, MA: Jones and Bartlett.
- Woodcock, M. (1989). *Team development manual* (2nd ed.). Great Britain: Gower.
- Zeleny, M. (1982). *Multiple criteria decision making*. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว. 337

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

24 มีนาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ดังรายนามต่อไปนี้ นางสาวขวัญจิรา กองสุข รหัส 58990014 งานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วม
ของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มศรีราชา 1 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก
เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ดร.สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว. 338

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มีนาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบ ให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้
นางสาวขวัญจิรา กองสุข รหัส 58990014 งานนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร
งานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลบบุรี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการ
ควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ดร.สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว. 339

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

29 มีนาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบ ให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้ นางสาวขวัญจิรา
กองสุข รหัส 58990014 งานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ดร.สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำอำนาจจำแนกรายชื่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3
2. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยต้องการขอเท็จจริงเพื่อเป็นประโยชน์ทางการวิจัย การตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม และเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ จึงขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และครบทุกข้อ
3. ในการตอบคำถามโปรดพิจารณาในแต่ละคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านเพียง 1 ช่อง

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

นางสาวขวัญจิรา กองสุข

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ประสบการณ์ในการสอน

- น้อยกว่า 5 ปี
 ตั้งแต่ 5-10 ปี
 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. ระดับชั้นที่สอน

- ระดับชั้นอนุบาล
 ระดับชั้นประถมศึกษา
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

เขต 3

คำชี้แจง โปรดพิจารณาในรายการแต่ละคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ

ความคิดเห็นของท่าน เพียงข้อละ 1 ช่อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
	การกำหนดเป้าหมาย					
1.	มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายโครงการด้านวิชาการ ของโรงเรียน					
2.	มีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์					
3.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดเอกสาร หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู และเอกสารอื่น ๆ					
4.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน					
5.	มีส่วนร่วมคัดเลือกสื่อการเรียน/ อุปกรณ์การเรียนการสอน					
6.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดคุณภาพและมาตรฐานวิชาการ โรงเรียน					
7.	มีส่วนร่วมในการวางแผน การทำและการพัฒนาหลักสูตร					
8.	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น					
9.	มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมทางวิชาการในรอบปี					
10.	มีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการนิเทศศึกษา					
11.	มีส่วนร่วมกำหนดแนวการวัดและประเมินผลการเรียน การสอน					
12.	มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานห้องสมุดและ การให้บริการ					
	การมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน					
13.	มีส่วนร่วมวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้					
14.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดกิจกรรมเสริม เพื่อความเป็นเลิศ ทางวิชาการ					
15.	มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียน เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน					
16.	มีส่วนร่วมจัดทำโครงการพัฒนาวิชาการให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
17.	มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน					
18.	มีส่วนร่วมพิจารณาการแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่พิเศษภายใน					
19.	มีส่วนร่วมตรวจสอบความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายของครู					
20.	มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในโรงเรียน					
21.	มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ ทางด้านวิชาการ กับเพื่อนครู					
22.	มีส่วนร่วมในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
23.	มีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานในการปรับปรุงแผนวิชาการ					
24.	มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการการวัดผลประเมินผล นักเรียน					
	การร่วมตัดสินใจ					
25.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดหลักสูตรท้องถิ่น					
26.	มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมในทาง วิชาการ					
27.	มีส่วนร่วมพิจารณากำหนดให้มีการประเมินผลโดย การประเมินสภาพจริง					
28.	มีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน					
29.	มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ					
30.	มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม					
31.	มีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อการประชุมผู้ปกครอง					
32.	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางวิชาการ					
	การติดต่อสื่อสาร					
33.	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสาร ของโรงเรียน					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอศรีราชา 1	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
34.	มีส่วนร่วมติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แผนงานและปฏิทินงานวิชาการให้คณะครูและผู้บริหารทราบ					
35.	มีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้บริหารและเพื่อนครูในการเผยแพร่ความรู้					
36.	มีส่วนร่วมชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร					
37.	มีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลสภาพจริง					
38.	มีส่วนร่วมเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครูทราบ					
39.	มีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูนักเรียน					
40.	มีส่วนร่วมพิจารณาจัดทำจดหมายข่าว จุลสาร วารสารเกี่ยวกับงานวิชาการ โรงเรียน เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ และชุมชน					
41.	มีส่วนร่วมกำหนดระเบียบวาระในการประชุมผู้บริหาร					
42.	มีส่วนร่วมช่วยแนะนำผู้บริหารเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนทางการเรียน					
43.	มีส่วนร่วมพิจารณาแจ้งผลการประเมินผลการเรียนการสอนให้ผู้บริหารทราบ					

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ตารางที่ 15 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม

ชื่อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ชื่อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1.	0.53	23.	0.51
2.	0.45	24.	0.58
3.	0.45	25.	0.44
4.	0.44	26.	0.56
5.	0.48	27.	0.44
6.	0.41	28.	0.56
7.	0.38	29.	0.64
8.	0.45	30.	0.57
9.	0.38	31.	0.60
10.	0.45	32.	0.53
11.	0.47	33.	0.53
12.	0.56	34.	0.44
13.	0.55	35.	0.49
14.	0.44	36.	0.72
15.	0.41	37.	0.64
16.	0.45	38.	0.41
17.	0.56	39.	0.53
18.	0.78	40.	0.49
19.	0.55	41.	0.62
20.	0.59	42.	0.58
21.	0.53	43.	0.57
22.	0.53		

หมายเหตุ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.78

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาววิญจิรา กองสุข
วัน เดือน ปีเกิด	28 กรกฎาคม พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 211/ 35 หมู่ 12 ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2558	ครูผู้สอน โรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดมโนรม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา